

ΓΙΑΝΝΗΣ Ι. ΠΑΣΣΑΣ

”

”

”

”

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ
ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

16 Διαγωνίσματα
που καλύπτουν ολόκληρη την εξεταστέα ύλη του μαθήματος
και όλους τους τύπους των ασκήσεων της Τράπεζας Θεμάτων

Copyright© για τις απαντήσεις των θεμάτων
και τις ασκήσεις που σημειώνονται με αστερίσκο
ΓΙΑΝΝΗΣ Ι. ΠΑΣΣΑΣ
Δραγάτη 8, Πειραιάς, 6934522273, neoellinikiglossa.gr

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ
www.patakis.gr

Α' Μέρος

Διαγωνίσματα

Διαγώνισμα 1*

Γλώσσα

ΚΕΙΜΕΝΟ

Υπάρχει ιδανικός ομιλητής της γλώσσας;

Δεν υπάρχει στη γλώσσα «ιδανικός ομιλητής». Θα διατυπώσω εδώ μερικές σκέψεις για το θέμα αυτό, τις οποίες θέτω στην κρίση των αναγνωστών.

Κατ' αρχάς, τι θα σήμαινε και ποιος θα χαρακτηριζόταν «ιδανικός ομιλητής»; Θα ήταν, νομίζω, αυτονόητα αυτός που κατέχει πλήρως τη μητρική του γλώσσα σε όλα τα επίπεδα και που τη χρησιμοποιεί άψογα στον προφορικό και τον γραπτό του λόγο. Τι σημαίνει όμως αυτό στην πράξη; Ότι γνωρίζει άριστα όλο τον **λεξιλογικό θησαυρό** μιας γλώσσας, όλο τον γραμματικό μηχανισμό και όλες τις δυνατές συντακτικές λειτουργίες της γλώσσας. Ακόμη, ότι γνωρίζει την ιστορική γραφή (ορθογραφία) όλων των λέξεων και τύπων και, το κυριότερο, ότι γνωρίζει όλο το φάσμα εφαρμογής των χρήσεων λέξεων, τύπων και συντακτικών δομών στα διάφορα επίπεδα της **πραγματικής επικοινωνίας**. Αν, λοιπόν, σκεφθούμε τον όγκο, τις διαστάσεις και την πολυπλοκότητα αυτής της γνώσης, μπορούμε να καταλάβουμε γιατί είναι ανέφικτο να υπάρξει «ιδανικός ομιλητής», δηλαδή ένα ιδανικό πρότυπο γνώσης και χρήσης μιας συγκεκριμένης γλώσσας.

Αυτό που υπάρχει είναι ο «προσεκτικός ομιλητής», δηλαδή ο ευαίσθητος χρήστης, που πασχίζει ακατάπαυστα να αρθρώνει ποιοτικό λόγο. Είναι αυτός που καλλιεργεί και εμπλουτίζει συνεχώς τη γνώση του στη γλώσσα με διαβάσματα και ακούσματα, με συνεχή άσκηση στην παραγωγή και κατανόηση κειμένων (προφορικών και γραπτών), με **εντατική προσπάθεια** για κατάλληλες επιλογές σε όλα τα επίπεδα, με ανεπτυγμένο γλωσσικό αίσθημα και διά βίου μαθητεία στη γλώσσα. Είναι αυτός που πιστεύει στη γλώσσα του ως αξία, δηλαδή ως φυσικό συμπλήρωμα της σκέψης του, ως **πολιτιστική κληρονομιά** του και, τελικά, ως

* Το κείμενο και ασκήσεις (εκτός απ' όσες σημειώνονται με αστερίσκο) προέρχονται από τα διαγωνίσματα 2335, 2683 και 2693 της Τράπεζας Θεμάτων.

ταυτότητα. Είναι ο ομιλητής που έχει συναίσθηση ότι στην αναμέτρησή του με τη γλώσσα είναι εκ των προτέρων «ηττημένος», επιμένει όμως να αγωνίζεται για μια «αξιοπρεπή ήττα», στην οποία ο λόγος του δε θα έχει, κατά το δυνατόν, προδώσει τη σκέψη του, αξιοποιώντας τις δυνατότητες που του παρέχει η γλώσσα του. Χρειάζεται ταπεινοσύνη και αίσθηση ορίων για να έχει ο ομιλητής επίγνωση των πεπερασμένων δυνάμεών του σε σχέση με τον κολοσσό κάθε φυσικής γλώσσας, ιδίως μιας πολιτιστικά καλλιεργημένης γλώσσας που συμβαίνει να είναι η Ελληνική.

Ωστόσο, αυτή η αδυναμία είναι συγχρόνως και μια διανοητική πρόκληση για κάθε ομιλητή να κατακτήσει τη γλώσσα του σε τέτοια έκταση και τόσο βάθος, ώστε να εξασφαλίσει τη μεγαλύτερη δυνατή **ποιότητα στον λόγο** του. Ο Βιτγκενστάιν δε μας έχει διδάξει μόνο ότι τα όρια του κόσμου μας είναι τα όρια της γλώσσας μας, αλλά μας έχει εμπυνώσει ότι μπορούμε να εκφράσουμε καθαρά με τη γλώσσα μας ό,τι συλλαμβάνουμε καθαρά με τον νου μας. Η καθαρότητα της σκέψης μας, δηλαδή, εξασφαλίζει και την ποιότητα του λόγου μας. Άλλη πρόκληση αυτή, άλλος παράλληλος αγώνας. Αυτός όμως ο διπλός αγώνας δικαιώνει την ύπαρξή μας και, στην πράξη, χαράσσει τα όρια της ελευθερίας μας που είναι συνυφασμένα με τη σκέψη και τη γλώσσα μας. Αυτός ο αγώνας και αυτή η αγωνία εκφράζονται με αφοπλιστική απλότητα και ευθυβολία στα λόγια του μεγάλου στοχαστή – ποιητή, του Διονυσίου Σολωμού, «μήγαρις (= μήπως τάχα) πως έχω άλλο τι στον νου μου πάρεξ (= εκτός από) ελευθερία και γλώσσα».

Γεώργιος Μπαμπινιώτης, εφ. Το Βήμα, 01-03-2014 (διασκευή)

ΘΕΜΑΤΑ

(επιλέξτε μία άσκηση από κάθε θέμα)

ΘΕΜΑ Α₁. (μονάδες 15)

[α] Ποιος θεωρείται «προσεκτικός ομιλητής» της γλώσσας και ποιος θα μπορούσε να χαρακτηριστεί «ιδανικός ομιλητής της γλώσσας», σύμφωνα με τον συγγραφέα του κειμένου; (60 έως 80 λέξεις)

[β]* Για ποιον λόγο, σύμφωνα με τον συγγραφέα του κειμένου, δεν είναι δυνατόν να υπάρξει «ιδανικός ομιλητής» της γλώσσας; (60 έως 80 λέξεις)

[γ] Με ποιους τρόπους, σύμφωνα με τον συγγραφέα του κειμένου, ο ομιλητής μπορεί να καλλιεργεί και να εμπλουτίζει τη γνώση του στη γλώσσα; (60 έως 80 λέξεις)

ΘΕΜΑ Α₂. (μονάδες 10)

[α] Να δώσετε από έναν πλαγιότιτλο στη δεύτερη παράγραφο («Κατ' αρχάς, ... γλώσσας») και στην τρίτη παράγραφο («Αυτό που υπάρχει ... η Ελληνική») του κειμένου.

[β] Να χωρίσετε σε δυο παραγράφους την τρίτη παράγραφο («Αυτό που υπάρχει ... η Ελληνική») του κειμένου και να αιτιολογήσετε τη διαφορετική παραγραφοποίηση.

[γ]* Να καταγράψετε τα δομικά μέρη και τον τρόπο ανάπτυξης της β' παραγράφου του κειμένου. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με την αναφορά σε συγκεκριμένα χωρία της παραγράφου.

[δ]* Να καταγράψετε τις λέξεις ή φράσεις με τις οποίες επιτυγχάνεται η συνοχή μεταξύ των παραγράφων του κειμένου.

ΘΕΜΑ Β₁. (μονάδες 15)

[α] Να συντάξετε μία παράγραφο 60 έως 80 λέξεων, στην οποία να χρησιμοποιήσετε τις φράσεις του κειμένου με έντονη γραφή: «λεξιλογικό θησαυρό», «πραγματικής επικοινωνίας», «εντατική προσπάθεια», «πολιτιστική κληρονομιά», «ποιότητα στον λόγο».

[β] 1) «Ο ευαίσθητος χρήστης [...] πασχίζει ακατάπαυστα να αρθρώνει ποιοτικό λόγο»: Να αντικαταστήσετε τη λέξη «ακατάπαυστα» με μία συνώνυμη λέξη, με βάση τη σημασία της στο κείμενο, και να χρησιμοποιήσετε τη συνώνυμη λέξη σε μία πρόταση που θα δημιουργήσετε. 2) «μας έχει εμψυχώσει»: Να αντικαταστήσετε τη λέξη «εμψυχώσει», με μία συνώνυμη λέξη, με βάση τη σημασία της στο κείμενο, και να τη χρησιμοποιήσετε σε μία πρόταση που θα δημιουργήσετε.

[γ]* «μήγαρις πως έχω άλλο τι στον νου μου πάρεξ ελευθερία και γλώσσα»: Χρησιμοποιώντας τη φράση αυτή, να γράψετε μία παράγραφο 50 έως 60 λέξεων.

ΘΕΜΑ Β₂. (μονάδες 10)

[α] «Ο Βιτγκενστάιν δε μας έχει διδάξει μόνο»: Να αιτιολογήσετε την επιλογή της ενεργητικής σύνταξης από τον συγγραφέα και να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική.

[β] Να επισημάνετε ποιες από τις παρακάτω φράσεις και προτάσεις του κειμένου χρησιμοποιούνται με κυριολεκτική / δηλωτική και ποιες με μεταφορική / συνυποδηλωτική σημασία: 1) «γνωρίζει την ιστορική γραφή (ορθογραφία) όλων των λέξεων» 2) «στην αναμέτρησή του με τη γλώσσα». 3) «με τον κολοσσό κάθε φυσικής γλώσσας».

[γ] Το κείμενο κλείνει με τα λόγια του ποιητή Διονυσίου Σολωμού: «μήγαρις πως έχω άλλο τι στον νου μου πάρεξ ελευθερία και γλώσσα». Γιατί ο συγγραφέας επιλέγει αυτόν τον τρόπο για να κλείσει το κείμενό του;

ΘΕΜΑ Γ. (μονάδες 50)

[α]* Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Μητρικής Γλώσσας (21 Φεβρουαρίου) δημοσιεύετε ένα κείμενο στην εφημερίδα του σχολείου σας (περίπου 450 λέξεις), στο οποίο αναδεικνύετε τη σημασία της προστασίας και της καλλιέργειας της μητρικής γλώσσας και προτείνετε τρόπους με τους οποίους το σχολείο θα μπορούσε να βελτιώσει την παρεχόμενη στους μαθητές του γλωσσική εκπαίδευση.

[β]* Με αφορμή τη διαπίστωση πως η γλωσσική διδασκαλία και γενικότερα η ελληνική εκπαίδευση δίνει προτεραιότητα στον γραπτό λόγο και υποτιμά την προφορική έκφραση, δημοσιεύετε ένα κείμενο στην εφημερίδα του σχολείου σας (περίπου 450 λέξεις), στο οποίο, προκειμένου να αναδείξετε την ισοτιμία των δύο αυτών μορφών έκφρασης, αναλύετε τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους.

Διαγώνισμα 2*

Γλώσσες

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Η αγγλική και οι άλλες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ο ενιαίος ευρωπαϊκός χώρος αποτελεί ήδη πεδίο δραστηριότητας, αλλά και ανταγωνισμού των γλωσσών. Από την εποχή της ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης ήρθε στην επιφάνεια και το πρόβλημα: πώς θα λειτουργήσει αποτελεσματικά ένας ενιαίος πολυπολιτισμικός οργανισμός, χωρίς να εμποδίζεται από τις γλωσσικές διαφορές; Με άλλα λόγια, πώς θα επιτευχθεί η επικοινωνία με παράλληλη διατήρηση της πολυφωνίας σε βαθμό που να επιτρέπει στον κάθε πολίτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης να ασκεί το δικαίωμα χρήσης της μητρικής του γλώσσας;

Το πρόβλημα **συνδέεται** με ποικίλα **θέματα** οικονομικής ανάπτυξης, ευρωπαϊκής πολιτικής, αλλά και γεωπολιτικής. Το στοιχειοθετούν δύο κυρίως δεδομένα: το πρώτο είναι η επικράτηση της αγγλικής και το δεύτερο η ανάγκη διατήρησης όλων των γλωσσών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αν και δεν είναι του παρόντος να αναπτύξουμε τους λόγους που συνηγορούν υπέρ της **πολυφωνίας**, αναφέρουμε μόνον ότι κάθε λαός με τη γλώσσα του δημιουργεί τον πολιτισμό του. Αν κινδυνέψει η γλώσσα του, τίθεται θέμα ύπαρξης του λαού ως ιδιαίτερης οντότητας με όλα τα επακόλουθα στην ικανότητα συνεισφοράς του στο ευρωπαϊκό σύνολο.

Η κυριαρχία όμως της Αγγλικής **αποτελεί** πραγματικότητα. Από το ένα μέρος χρησιμοποιείται ως πλεονέκτημα και όπλο για την Ευρωπαϊκή Ένωση σε ό,τι αφορά τον οικονομικό και πολιτικό ανταγωνισμό της σε επίπεδο παγκόσμιο. Από το άλλο μέρος όμως, διαπιστώνεται ότι η εξάπλωση της αγγλικής γίνεται αναπόφευκτα σε βάρος όλων των άλλων γλωσσών της Ένωσης με ορατό τον κίνδυνο της μονογλωσσίας για την Ευρώπη και, συνεπώς, θα πρέπει να βρεθεί

* Το κείμενο και οι ασκήσεις (εκτός απ' όσες σημειώνονται με αστερίσκο) προέρχονται από τα διαγωνίσματα **2308, 2325, 2902, 2905** και **3993** της Τράπεζας Θεμάτων.

κάποια λύση που να εξισορροπεί τα συμφέροντα και τη λειτουργικότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Χ.Α. Παπαρίζος, *Γλωσσική πολιτική και γλωσσική παιδεία*, Gutenberg, Αθήνα, 2004, σ. 208-209
(διασκευή)

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

[Γλωσσική επικοινωνία των Ευρωπαίων]

Η γλωσσική επικοινωνία των Ευρωπαίων αποτελεί σίγουρα ένα πρόβλημα, το οποίο απαιτεί λύσεις. Από την άλλη πλευρά, η ευρωπαϊκή γλωσσική πολυμορφία αποτελεί ανυπολόγιστης αξίας πολιτιστικό πλούτο, άξιο διατήρησης και καλλιέργειας. Επομένως, το να έχει κάθε Ευρωπαίος τη δυνατότητα να επικοινωνεί γνωρίζοντας και χρησιμοποιώντας δύο τουλάχιστον γλώσσες, πέραν της μητρικής του, είναι ένας στόχος πολύ σημαντικός αλλά και πολύ φιλόδοξος.

Βέβαια, για να είναι αποτελεσματική η διδασκαλία και η γνώση τριών γλωσσών, πρέπει να ενταχθεί στο γενικότερο πλαίσιο μιας διαπολιτισμικής και πολυπολιτισμικής προσέγγισης της παιδείας. Με τον τρόπο αυτόν θα υπηρετηθεί αποτελεσματικά η ανάγκη διδασκαλίας τριών γλωσσών, αλλά και θα ενισχυθεί η διδασκαλία των ευρωπαϊκών γλωσσών στα παιδιά των Ευρωπαίων που διαμένουν σε χώρες διαφορετικές από αυτήν της καταγωγής τους. Τέλος, σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να αναζητηθούν συστηματικά νέοι τρόποι εκμάθησης ξένων γλωσσών που να καθιστούν την όλη διαδικασία πιο ελκυστική στα παιδιά, αλλά και πιο προσιτή σε όλους.

Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων,
Αριθμ. C 295/31 – 295/32, 07-10-1996 (διασκευή)

ΘΕΜΑΤΑ

(επιλέξτε μία άσκηση από κάθε θέμα)

ΘΕΜΑ Α₁. (μονάδες 15)

[α] Ποιο πρόβλημα επισημαίνεται από τους συντάκτες των κειμένων και ποιες λύσεις προτείνονται; (60 έως 80 λέξεις)

[β] Βασιζόμενοι στα κείμενα, να χαρακτηρίσετε με Σωστό ή Λάθος τις παρακάτω προτάσεις:

- 1) Στον ενιαίο ευρωπαϊκό χώρο εμφανίστηκε το πρόβλημα του ανταγωνισμού των γλωσσών.
- 2) Στην Ευρώπη θα υπάρχει οπωσδήποτε μονογλωσσία.
- 3) Το ζήτημα της γλωσσικής επικοινωνίας των Ευρωπαίων δε θεωρείται πρόβλημα.
- 4) Κάθε Ευρωπαίος καλό είναι, εκτός από τη μητρική του γλώσσα, να μαθαίνει και άλλες δύο γλώσσες.
- 5) Η διδασκαλία των τριών γλωσσών δεν πρέπει να εντάσσεται στο πλαίσιο μιας πολυπολιτισμικής προσέγγισης της παιδείας.

[γ]* Να συγκρίνετε τις θέσεις των συντακτών των δύο κειμένων σχετικά με την πολυγλωσσία στην Ευρώπη.

ΘΕΜΑ Α₂. (μονάδες 10)

[α] Να δώσετε από έναν πλαγιότιτλο στη δεύτερη («Το πρόβλημα ... σύνολο») και την τρίτη («Η κυριαρχία ... Ένωσης») παράγραφο του πρώτου κειμένου.

[β] Να δώσετε από έναν πλαγιότιτλο σε κάθε παράγραφο του δεύτερου κειμένου.

[γ] Πώς επιτυγχάνεται η συνοχή στο εσωτερικό της δεύτερης παραγράφου («Βέβαια ... σε όλους») του δευτέρου κειμένου;

[δ]* Ποια είναι τα δομικά στοιχεία και ο τρόπος ανάπτυξης της τρίτης παραγράφου («Η κυριαρχία ... Ένωσης») του πρώτου κειμένου;

ΘΕΜΑ Β₁. (μονάδες 15)

[α] «Η ευρωπαϊκή γλωσσική πολυμορφία αποτελεί ανυπολόγιστης αξίας πολιτιστικό πλούτο»: Χρησιμοποιώντας την παραπάνω πρόταση, να δημιουργήσετε μια παράγραφο 60 έως 80 λέξεων.

[β] Να συντάξετε μία παράγραφο 60 έως 80 λέξεων στην οποία να χρησιμοποιήσετε τις λέξεις και φράσεις του πρώτου κειμένου με την έντονη γραφή, με βάση τη σημασία τους στο κείμενο: «**γλωσσικές διαφορές**», «**συνδέεται**», «**θέματα**», «**πολυφωνίας**», «**αποτελεί**».

[γ] Να δημιουργήσετε από μία πρόταση χρησιμοποιώντας το αντώνυμο καθεμιάς από τις υπογραμμισμένες λέξεις των κειμένων: «εμποδίζεται», «πλεονέκτημα», «σημαντικός», «αποτελεσματική», «γενικότερο».

ΘΕΜΑ Β₂. (μονάδες 10)

[α] Να επισημάνετε ποιες από τις παρακάτω φράσεις / προτάσεις των κειμένων χρησιμοποιούνται με κυριολεκτική / δηλωτική και ποιες με μεταφορική / συνυποδηλωτική σημασία:

- 1) «ήρθε στην επιφάνεια [...] το ζήτημα»
- 2) «το συγκεκριμένο ερώτημα παραμένει ανοιχτό»
- 3) «τρόποι εκμάθησης ξένων γλωσσών»

[β] «θα πρέπει να αναζητηθούν συστηματικά νέοι τρόποι εκμάθησης ξένων γλωσσών»: Να αιτιολογήσετε την επιλογή της παθητικής σύνταξης από τον συγγραφέα του δεύτερου κειμένου και να μετατρέψετε την παθητική σύνταξη σε ενεργητική.

[γ]* Να γράψετε έναν μεταφορικό / συνυποδηλωτικό τίτλο σε καθένα από τα δύο κείμενα.

[δ]* Να ερμηνεύσετε τη χρήση των ερωτήσεων στην α' παράγραφο («Ο ενιαίος ευρωπαϊκός χώρος ... μητρικής του γλώσσας») του «Κειμένου 1».

ΘΕΜΑ Γ. (μονάδες 50)

[α]* Όλες οι γλώσσες του κόσμου, ακόμα και οι πλέον ισχυρές, βρίσκονται σήμερα σε κρίση. Ωστόσο, τον μεγαλύτερο κίνδυνο φαίνεται να διατρέχουν οι τοπικές διάλεκτοι. Με αφορμή τις παρατηρήσεις αυτές αποφασίζετε να δημοσιεύσετε ανοιχτή επιστολή ευαισθητοποίησης στον ημερήσιο Τύπο προς τους πολιτικούς και πνευματικούς ηγέτες του τόπου μας. Στην επιστολή αυτή (περίπου 450 λέξεις) εξηγετε τους λόγους που καθιστούν αναγκαία την προστασία των διαλέκτων και προτείνετε τρόπους, ώστε κάτι τέτοιο να επιτευχθεί.

[β]* Ευαισθητοποιημένοι από τα κείμενα που διαβάσατε, συντάσσετε μία ανοιχτή επιστολή (περίπου 450 λέξεις) προς τους ηγέτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην οποία επιχειρηματολογείτε υπέρ της ανάγκης προστασίας της πολυγλωσσίας και προτείνετε τρόπους με τους οποίους η ευρωπαϊκή εκπαίδευση μπορεί να συμβάλει στην επιτυχία του στόχου αυτού.

Διαγώνισμα 3

Γλωσσική κρίση

ΚΕΙΜΕΝΟ

[Η γλώσσα μας σήμερα]

Η ελληνική γλώσσα με τον λεξιλογικό πλούτο και με την εκφραστική δύναμή της δημιούργησε αξιόλογα μνημεία λόγου και πολιτισμού. Παράλληλα, πρόσφερε σε όλες τις γλώσσες του κόσμου βασικούς όρους για την επιστήμη, για την τέχνη και τον φιλοσοφικό στοχασμό. Στην πορεία του χρόνου, βέβαια, και η ελληνική γλώσσα δανείστηκε δημιουργικά λέξεις από άλλες γλώσσες χωρίς να χάσει τη γνησιότητά της.

Οι κοινωνικές συνθήκες και τα μέσα επικοινωνίας είναι, όμως, σήμερα διαφορετικά από άλλοτε. Στην εποχή μας η επαφή μεταξύ των λαών είναι πολύ εύκολη. Η παγκοσμιοποίηση έχει κάνει όλη την υφήλιο μια γειτονιά. Με το διαδίκτυο, την τηλεόραση και το ραδιόφωνο ενημερωνόμαστε πολύ γρήγορα για ό,τι συμβαίνει σε κάθε σημείο της γης. Παράλληλα, η διαφήμιση, το εμπόριο και ο οικονομικός ανταγωνισμός οδηγούν τους ανθρώπους στο κυνήγι του κέρδους. Αυτή η νέα κατάσταση δεν έχει μόνο θετικά στοιχεία. Για τη γλώσσα ιδίως των μικρών πληθυσμιακά λαών αποτελεί δοκιμασία και μεγάλο κίνδυνο.

Ο κίνδυνος αυτός συνίσταται στο ότι οι συνθήκες της σημερινής ζωής, και ιδιαίτερα το εμπορικό πνεύμα, επηρεάζουν αρνητικά την **αφομοιωτική ικανότητα της γλώσσας** μας. Η τάση για ευκολία, η κυριαρχία όρων της τεχνολογίας και του διαδικτύου, τα **διαφημιστικά κόλπα** και η έγχρωμη εικόνα ωθούν τον άνθρωπο στον μιμητισμό, στην αντιγραφή ξένων προτύπων και γλωσσικών στοιχείων.

Το αποτέλεσμα όλων αυτών είναι να αλλοιώνεται το γλωσσικό αίσθημα που διαμόρφωσε ο Νεοέλληνας μιλώντας και ακούοντας τη μητρική του γλώσσα. Δεχτήκαμε, για παράδειγμα, πλήθος λέξεων που συνδέονται με τη χρήση του υπολογιστή, τον οποίο εντάξαμε στο λεξιλόγιό μας ως computer. Επίσης εκατοντάδες λέξεις που συνδέονται με το φαγητό, όπως φαστ φουντ, σπαγγέτι, χάμπουργκερ, τοστ, ή το ντύσιμο, όπως τζιν, μίνι και άλλες, εντάχθηκαν στο

λεξιλόγιο μας. Ακόμα, πλήθος πινακίδων ελληνικών καταστημάτων και εμπορικών κέντρων φέρουν ξενόγλωσσες επιγραφές. Το χειρότερο μάλιστα είναι ότι κατασκευάσαμε λέξεις που δείχνουν ότι χάσαμε το γλωσσικό αισθητήριό μας, όπως σουβλακερί, γυράδικο, φαστφουντάδικο κ.ά.

Για ποιους λόγους, όμως, δανειζόμαστε λέξεις από άλλες γλώσσες; Πολλοί θα απαντήσουν ότι ως λαός έχουμε την ανάγκη να συμβαδίζουμε με την εποχή μας, να μη θεωρηθούμε οπισθοδρομικοί, γι' αυτό και χρησιμοποιούμε επιδεικτικά το λεξιλόγιο άλλων γλωσσών. Η τάση μας για μοντερνισμό (να μία ακόμη λέξη ξενικής προέλευσης) και η ξενομανία μας οδηγούν στο να χρησιμοποιούμε ξένες λέξεις και εκφράσεις, ενώ έχουμε τις αντίστοιχες ελληνικές. Πολλοί επαγγελματίες, επίσης, και έμποροι τουριστικών ειδών πιστεύουν ότι το αγοραστικό κοινό, βλέποντας ξενόγλωσσες επιγραφές, εντυπωσιάζεται και προτιμά τα προϊόντα των καταστημάτων τους.

Όλα αυτά σημαίνουν, όπως γίνεται αντιληπτό, ότι υπάρχουν προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπίσουμε. Ωστόσο, δεν είναι ανάγκη να χάσουμε την επικοινωνία μας με τους άλλους λαούς, γιατί η επαφή με άλλους πολιτισμούς είναι ευλογία. Πρέπει κυρίως να αποκτήσουμε πιο στέρεη γλωσσική παιδεία. Να επιδιώκουμε, δηλαδή, να σπουδάζουμε συστηματικά την προφορική και τη γραπτή μητρική μας γλώσσα. Έτσι, θα έχουμε τη δυνατότητα να μην αποδεχόμαστε εύκολα ξένους όρους, παραμερίζοντας ελληνικές λέξεις ικανές να αποδώσουν τις σύγχρονες επικοινωνιακές και τεχνολογικές περιστάσεις.

Τελειώνοντας, μπορούμε να επισημάνουμε ότι είναι ανάγκη να εργαστούμε για την ουσιαστικότερη επικοινωνία μεταξύ των λαών και την εκμάθηση ξένων γλωσσών με τρόπο που δε θα μειώνει τη γλωσσική μας αντίσταση. Αυτό θα επιτευχθεί, αν όλοι οι παράγοντες που συμβάλλουν στην παιδεία, όπως είναι για παράδειγμα η οικογένεια, το σχολείο και τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, σέβονται τη **μητρική γλώσσα** και παρέχουν στους νέους πρότυπα προφορικού και γραπτού λόγου αντιπροσωπευτικά της αξίας της.

«Η ξενομανία του Νεοέλληνα και η Γλώσσα μας», Γ. Σπανός, *Ζωντανές μνήμες*, Γενική Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης, Αθήνα, 1993, σ. 75-77 (διασκευή)

ΘΕΜΑΤΑ

(επιλέξτε μία άσκηση από κάθε θέμα)

ΘΕΜΑ Α₁. (μονάδες 15)

[α]* Ποια είναι η στάση του συντάκτη του κειμένου απέναντι στον γλωσσικό δανεισμό; (60 έως 80 λέξεις)

[β] Ποιοι είναι, σύμφωνα με το κείμενο, οι λόγοι για τους οποίους δανειζόμαστε λέξεις από άλλες γλώσσες; (60 έως 80 λέξεις)

[γ] Με ποιον τρόπο, σύμφωνα με το κείμενο, μπορεί να επιτευχθεί ο σεβασμός στη μητρική μας γλώσσα, χωρίς να χαθεί η επικοινωνία μας με τους άλλους λαούς; (60 έως 80 λέξεις)

ΘΕΜΑ Α₂. (μονάδες 10)

[α]* Πώς επιτυγχάνεται η συνοχή μεταξύ των παραγράφων του κειμένου;

[β] Να επισημάνετε δύο από τις διαρθρωτικές λέξεις με τις οποίες επιτυγχάνεται η συνοχή στην έκτη («Όλα αυτά ... περιστάσεις») παράγραφο του κειμένου και να αιτιολογήσετε τη χρήση καθεμιάς από αυτές.

[γ] Με ποιον τρόπο αναπτύσσεται η τέταρτη παράγραφος («Το αποτέλεσμα ... φαστφουντάδικο κ.ά.») του κειμένου; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

[δ]* Να αποδώσετε έναν τίτλο σε καθεμία από τις παραγράφους του κειμένου.

ΘΕΜΑ Β₁. (μονάδες 15)

[α] Να δημιουργήσετε μία παράγραφο (50 έως 60 λέξεις), στην οποία να χρησιμοποιήσετε τις παρακάτω φράσεις και λέξεις του κειμένου με έντονη γραφή: «αφομοιωτική ικανότητα της γλώσσας», «διαφημιστικά κόλπα», «οπισθοδρομικοί», «ξένους όρους», «μητρική γλώσσα».

[β] Να δημιουργήσετε μία πρόταση για καθεμία από τις υπογραμμισμένες λέξεις του κειμένου: «γνησιότητα», «αντιγραφή», «αλλοιώνεται», «εντάξαμε», «οπισθοδρομικοί».

[γ]* «η επαφή με άλλους πολιτισμούς είναι ευλογία»: Να χρησιμοποιήσετε τη φράση αυτή σε μία παράγραφο 50 έως 60 λέξεων.

ΘΕΜΑ Β₂. (μονάδες 10)

[α] Να δώσετε έναν μεταφορικό / συνυποδηλωτικό τίτλο στο κείμενο και να επισημάνετε τη διαφορά του νέου τίτλου σε σχέση με τον υπάρχοντα κυριολεκτικό / δηλωτικό.

[β] Να επισημάνετε πέντε ξενόγλωσσους όρους στην τέταρτη παράγραφο («Το αποτέλεσμα ... φαστφουντάδικο κ.ά.») του κειμένου και να αιτιολογήσετε τη χρήση τους στο κείμενο.

[γ]* Να ερμηνεύσετε τη χρήση του α' πληθυντικού προσώπου στις δύο τελευταίες παραγράφους του κειμένου.

ΘΕΜΑ Γ. (μονάδες 50)

[α]* Οι συζητήσεις περί γλωσσικής κρίσης πυκνώνουν τα τελευταία χρόνια με ρυθμό αντιστρόφως ανάλογο της γλωσσικής ικανότητας της νέας γενιάς, όπως αυτή απεικονίζεται σε όλες τις σχετικές έρευνες. Με αφορμή το γεγονός αυτό αποφασίζετε να δημοσιεύσετε ένα κείμενο στην εφημερίδα του σχολείου σας (περίπου 450 λέξεις), στο οποίο καταγράφετε και αξιολογείτε τους παράγοντες που προβάλλονται ως γενεσιουργοί του φαινομένου αυτού και προτείνετε τρόπους αποτελεσματικής αντιμετώπισης των αρνητικών αποτελεσμάτων του.

[β]* Ημερήσια εφημερίδα διοργανώνει αφιέρωμα στο μέλλον των γλωσσών. Στο πλαίσιο του αφιερώματος αυτού δημοσιεύεται ένα άρθρο στο οποίο ο συντάκτης θεωρεί τη γλωσσική μεταβολή, που προέρχεται από την απλούστευση και τον δανεισμό, ως κίνδυνο που απειλεί με εξαφάνιση την ελληνική γλώσσα. Αποφασίζετε, λοιπόν, να του στείλετε μία επιστολή (περίπου 450 λέξεις), με την οποία καταθέτετε τις προσωπικές σας απόψεις για το ζήτημα αυτό.

Διαγώνισμα 4*

Η γλώσσα των νέων και τα greeklish

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Οι γλώσσες αλλάζουν

Δε χρειάζεται ιδιαίτερη σκέψη, για να διαπιστώσει κανείς ότι οι φυσικές γλώσσες αλλάζουν με το πέρασμα του χρόνου, όπως όλες οι πτυχές του φυσικού κόσμου και της ζωής του ανθρώπου. Ενδεχομένως είναι δύσκολο να παρατηρήσουμε τη γλωσσική αλλαγή σε καθημερινό επίπεδο. Όχι γιατί το φαινόμενο αυτό δεν υφίσταται, αλλά γιατί συμβαίνει αργά και σταδιακά. Οι γλωσσικές αλλαγές γίνονται διαδοχικά. Για παράδειγμα, οι αλλαγές στην προφορά και στα συντακτικά σχήματα αρχίζουν να γίνονται αντιληπτές από τη μια γενιά στην άλλη.

Το ότι όλες οι φυσικές γλώσσες αλλάζουν στο πέρασμα του χρόνου, και μάλιστα με παρόμοιους τρόπους, είναι γεγονός καθολικό. Το ίδιο γενικευμένη όμως είναι και η αντίδραση των φυσικών ομιλητών απέναντι στην αναπόφευκτη αυτή πραγματικότητα. Ας παρακολουθήσουμε τον τρόπο με τον οποίο περιγράφει τις αντιδράσεις αυτές ο Labov: «Όποτε η γλώσσα γίνεται αντικείμενο συζήτησης, συναντούμε μια γενικευμένη αρνητική αντίδραση απέναντι σε οποιαδήποτε αλλαγή έχει γίνει αντιληπτή είτε στο επίπεδο προφοράς είτε στο επίπεδο της γραμματικής. Οι κοινότητες διαφέρουν μεταξύ τους μόνο σε σχέση με τον βαθμό “στιγματισμού” των νεότερων γλωσσικών τύπων, δε συνάντησα όμως μέχρι στιγμής κανέναν που να έχει υποδεχτεί τις αλλαγές αυτές με ενθουσιασμό. Ορισμένοι πολίτες μεγαλύτερης ηλικίας καλωσορίζουν τα νέα είδη μουσικής και χορού, τις νέες ηλεκτρονικές συσκευές και τους υπολογιστές. Μα ποτέ κανένας δεν ακούστηκε να λέει: “Είναι υπέροχος ο τρόπος με τον οποίο οι νέοι μιλούν σήμερα. Είναι πολύ καλύτερα από τον τρόπο που μιλούσαμε εμείς, όταν ήμουν παιδί”».

* Τα κείμενα και οι ασκήσεις (εκτός απ' όσες σημειώνονται με αστερίσκο) προέρχονται από τα διαγωνίσματα 5540, 5546 και 5550 της Τράπεζας Θεμάτων.

Φυσικά, θα ήταν λάθος να θεωρηθεί ότι οι γλώσσες αλλάζουν μαζικά ή εξ ολοκλήρου. Εάν συνέβαινε κάτι τέτοιο, τότε η βασική τους αποστολή, η επικοινωνία δε θα μπορούσε να επιτευχθεί. Ωστόσο, αξίζει να αναρωτηθούμε γιατί η πεποίθηση ότι η γλώσσα από γενιά σε γενιά φθείρεται είναι πολύ πιο διαδεδομένη από την άποψη ότι προοδεύει.

Ελένη Καραντζόλα – Ασημάκης Φλιάτουρας, *Γλωσσική αλλαγή*,
Νήσος, Αθήνα, 2004, σ. 15-20 (διασκευή)

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

[Η γλώσσα των νέων]

Οι νέοι έχουν την τάση να διαφοροποιούνται με το ντύσιμο, την αισθητική του σώματος, τη συμπεριφορά και τη γλώσσα. Η λεγόμενη «**γλώσσα των νέων**» αποτελεί **κώδικα** εξατομικευτικό της ομάδας ηλικίας, γλωσσική παραλλαγή που διαφοροποιεί τους χρήστες της, κατασκευάζοντας συγχρόνως τη συνοχή της ομάδας. Οι **αποκλίσεις** της γλώσσας των νέων, οι νεολογισμοί και οι γραμματικές παραβιάσεις εκφράζουν τις αλλαγές στα πρότυπα συμπεριφοράς, τις ιδέες, τις αξίες και τους κανόνες της κοινωνίας. Με τους νεολογισμούς, τις ιδιωματικές εκφράσεις και λέξεις, οι νέοι μεταδίδουν μηνύματα διάκρισης από τις παλιότερες γενιές, εκφράζουν αμφισβήτηση αρχών και αξιών.

Η χρήση της γλώσσας από τους νέους **ενοχλεί**, επειδή ακριβώς μεταδίδει έμμεσα αλλά ισχυρά τέτοια νοήματα **αμφισβήτησης**. Και είναι συνηθισμένη παρανόηση να κρίνεται σαν «λαθεμένη», «φτωχή» ή «κακής ποιότητας». Την άρνηση των αξιών, την παραβίαση των απαγορεύσεων, την επιθετικότητα, και την καταστροφή της «καθώς πρέπει» ομιλίας συχνά οι τυχαίοι ακροατές, κι όχι συνήθως οι συνομιλητές δέκτες, την ακούνε σαν γλωσσική καταστροφή, ενώ είναι γλωσσική δημιουργικότητα.

Άννα Φραγκουδάκη, *Γλώσσα και ιδεολογία*, Οδυσσέας,
Αθήνα, 1987, σ. 72-73 (διασκευή)

ΘΕΜΑΤΑ

(επιλέξτε μία άσκηση από κάθε θέμα)

ΘΕΜΑ Α₁. (μονάδες 15)

[α] Ποια είναι, σύμφωνα με τα κείμενα, τα χαρακτηριστικά της γλώσσας των νέων και ποια η αντίδραση των μεγαλύτερων απέναντι σε αυτά; (60 έως 80 λέξεις)

[β]* Ποια είναι η στάση των νέων και των ενηλίκων απέναντι στη γλώσσα, σύμφωνα με τους συγγραφείς των κειμένων, και πού την αποδίδουν;

ΘΕΜΑ Α₂. (μονάδες 10)

[α]* Να δώσετε έναν πλαγιότιτλο σε καθεμία από τις παραγράφους των δύο κειμένων.

[β]* Να ερμηνεύσετε τη χρήση των υπογραμμισμένων διαρθρωτικών λέξεων των κειμένων: «όπως», «Όποτε», «Μα», «Φυσικά», «επειδή».

[γ]* Να καταγράψετε τη δομή και τον τρόπο οργάνωσης της β' παραγράφου («Το ότι όλες ... όταν ήμουν παιδί») του «Κειμένου 1».

ΘΕΜΑ Β₁. (μονάδες 15)

[α] Να δημιουργήσετε μία παράγραφο 50 έως 60 λέξεων, χρησιμοποιώντας τις παρακάτω φράσεις και λέξεις των κειμένων με έντονη γραφή: «γλώσσα των νέων», «κώδικα», «αποκλίσεις», «ενοχλεί», «αμφισβήτησης».

[β] «Θα ήταν λάθος να θεωρηθεί ότι οι γλώσσες αλλάζουν μαζικά ή εξ ολοκλήρου»: Χρησιμοποιώντας την παραπάνω περίοδο, να δημιουργήσετε μια παράγραφο 50 έως 60 λέξεων.

[γ]* «φυσικές», «καθολικό», «ενθουσιασμό», «διαφοροποιεί», «έμμεσα»: Με τα αντίθετα των λέξεων των κειμένων με διπλή υπογράμμιση να γράψετε μία πρόταση.

ΘΕΜΑ Β₂. (μονάδες 10)

[α] Να επισημάνετε στα παραπάνω κείμενα πέντε λέξεις ή φράσεις ειδικού λεξιλογίου που να αφορούν στη γλώσσα και να αιτιολογήσετε τη χρήση τους.

[β]* Να δώσετε στο δεύτερο κείμενο έναν δικό σας κυριολεκτικό / δηλωτικό τίτλο και έναν μεταφορικό / συνυποδηλωτικό.

[γ]* Με ποια μέσα οι συντάκτες του «Κειμένου 1» επιχειρούν να πείσουν στην α' παράγραφο του κειμένου τους για τον σταδιακό χαρακτήρα των γλωσσικών αλλαγών;

ΘΕΜΑ Γ. (μονάδες 50)

[α]* Ο Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων του σχολείου σας διοργανώνει ημερίδα με θέμα το μέλλον της ελληνικής γλώσσας. Ο Πρόεδρος του Συλλόγου στην εισήγησή του θεώρησε κύριο υπεύθυνο για την κρίση της Ελληνικής τους νέους και την ιδιότυπη γλώσσα που χρησιμοποιούν στη μεταξύ τους επικοινωνία. Ζητάτε τον λόγο, για να παρέμβετε ως εκπρόσωποι των συμμαθητών σας, και στην ομιλία σας (περίπου 5 λεπτών ή 450 λέξεων σε γραπτό λόγο) επιχειρείτε να αντικρούσετε τα επιχειρήματα του Προέδρου και να υπερασπιστείτε την κοινωνιόλεκτο της νέας γενιάς.

[β]* Ο Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων του σχολείου σας διοργανώνει ημερίδα με θέμα το μέλλον της ελληνικής γλώσσας. Ο Πρόεδρος του Συλλόγου στην εισήγησή του θεώρησε κύριο παράγοντα για την κρίση της Ελληνικής τη χρήση των greeklish από τους νέους στη μεταξύ τους γραπτή επικοινωνία. Ζητάτε τον λόγο, για να παρέμβετε ως εκπρόσωποι των συμμαθητών σας, και στην ομιλία σας (περίπου 5 λεπτών ή 450 λέξεων σε γραπτό λόγο) επιχειρείτε να αντικρούσετε τα επιχειρήματα του Προέδρου και να προτείνετε τρόπους περιορισμού της χρήσης του λατινικού αλφαβήτου στη γραπτή επικοινωνία.

Διαγώνισμα 5*

Αναλφαβητισμός

ΚΕΙΜΕΝΟ

Τα παιδιά μελετούν, αλλά δεν κατανοούν

«Πολλές φορές διαβάζω και δεν καταλαβαίνω. Όταν τα κείμενα είναι αρχαία με νέα ελληνικά μαζί, μου φαίνονται πολύ περίεργα. Δυσκολεύομαι να καταλάβω, θέλει πολλή ανάλυση», απαντάει σε σχετική ερώτηση η Ελ., μαθήτρια της Γ΄ Λυκείου. Επίσης ο Β., μαθητής Γ΄ Λυκείου, δηλώνει: «Εκτός σχολείου, δε μ' αρέσει να διαβάζω. Αν εξαιρέσω τα μαθήματα που μ' ενδιαφέρουν για τις Πανελλαδικές, χρειάζομαι συνήθως αρκετό χρόνο να κατανοήσω ένα κείμενο». Τέλος ο Στ., μαθητής Β΄ Λυκείου, αναφέρει: «Δυσκολεύομαι να γράψω. Δεν έχω ιδέες ή όταν έχω, δεν μπορώ να τις αναπτύξω. Έκθεση, πάω φροντιστήριο, μαθαίνω “πακέτα λέξεων”, τα γράφω. Άλλα βιβλία, σχεδόν ποτέ. Προτιμώ ταινίες».

Όταν τέθηκε το ερώτημα στους εκπαιδευτικούς, αν τα παιδιά καταλαβαίνουν όταν μελετούν, οι απαντήσεις ήταν κατηγορηματικά αρνητικές. «Όχι, όχι!», θα πει χωρίς δεύτερη σκέψη η κ. Ε.Ρ., φιλόλογος, και την άποψη αυτή συμμερίζονται πολλοί συνάδελφοί της με πολυετή εμπειρία. Τα παιδιά είναι αρνητικά μπροστά στο συνεχές κείμενο. Βαριούνται και φοβούνται. Η λεξιπενία είναι ιδιαίτερα αισθητή, ενώ πρόβλημα υπάρχει τόσο στην κατανόηση, όσο και στην ορθογραφία. Το επίπεδο εγγραμματισμού διαρκώς υποβαθμίζεται στην Ελλάδα. Βέβαια, αντίστοιχη περιγράφεται η κατάσταση και στα δημόσια σχολεία της Γαλλίας, όπου μάλιστα καταργήθηκε η συγγραφή δοκιμίου από μαθητές, επειδή αδυνατούσαν οι περισσότεροι να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις αυτού του είδους λόγου.

Οι ειδικοί αποδίδουν το πρόβλημα σε πολλούς παράγοντες. Αρχικά στο οικογενειακό περιβάλλον. Τα παιδιά δεν είναι μυημένα στη λογοτεχνία, καθώς το

* Το κείμενο και οι ασκήσεις (εκτός απ' όσες σημειώνονται με αστερίσκο) προέρχονται από τα διαγωνίσματα 2314, 2334 και 2691 της Τράπεζας Θεμάτων.

περιβάλλον τους δεν ευνοεί συνήθως τη φιλαναγνωσία. «Ούτε εφημερίδα δε διαβάζουν τα παιδιά μας, πράγμα που αποτυπώνεται και στο γράψιμό τους», αναφέρει μία μητέρα εφήβου. Οι εκπαιδευτικοί, παραδέχονται πως ευθύνονται κι αυτοί, καθώς αρκετές φορές «κατεβάζουν τον πήχη». Φυσικά, το πρόβλημα επιδεινώνεται και από τον μεγάλο όγκο της διδακτέας ύλης, ο οποίος είναι αντιστρόφως ανάλογος με τον διαθέσιμο χρόνο. Επίσης, διάφοροι πειραματισμοί στην εκπαίδευση και η απουσία συνέχειας ευθύνονται για τη φθίνουσα πορεία του εγγραμματισμού. Ίσως όμως φταίει και η εικόνα, το Διαδίκτυο, τα greeklish και γενικότερα οι **νέοι τρόποι επικοινωνίας**, στους οποίους έχουν εθιστεί τα παιδιά μας. Έχοντας εξοικειωθεί με το επιφανειακό, αδυνατούν να επεξεργαστούν ένα **κείμενο** και να **αποκωδικοποιήσουν τα μηνύματά** του.

«Η ικανότητα του μαθητή να διαβάζει, να κατανοεί και να συνθέτει κείμενα διαφορετικού είδους, η έννοια δηλαδή του εγγραμματισμού, στη σχολική κοινότητα δεν έχει κατακτηθεί από την πλειονότητα των παιδιών», επισημαίνουν αρκετοί καθηγητές Πανεπιστημίου. «Αυτό δεν είναι μόνο απόρροια του δύσκολου λεξιλογίου, αλλά και της εσωτερικής δομής και διάρθρωσης του κειμένου. Όσο απομακρυνόμαστε από τον αφηγηματικό λόγο και εισάγεται στα σχολικά εγχειρίδια ο επιστημονικός, έστω απλοποιημένος, τόσο δυσχεραίνει η προσπάθεια κατανόησης. Τα παιδιά μας δεν υστερούν σε νοημοσύνη. Ορισμένες φορές όμως καλούνται να διαχειριστούν “ύλη”, που είναι δύσκολη για τον μέσο μαθητή, ενώ ο διαθέσιμος χρόνος αποτελεί πλέον αγαθό σε ανεπάρκεια», διατείνονται οι ειδικοί.

Επομένως, κρίνεται αναγκαίο να εστιάσουμε στην ικανότητα του παιδιού να κατανοεί τις ερωτήσεις, να δίνει απαντήσεις, αλλά και να διατυπώνει το ίδιο ερωτήσεις. Να επεξεργάζεται με αυτονομία τα δεδομένα του και να αντιλαμβάνεται τις μεταξύ τους σχέσεις.

Σε ό,τι αφορά τους εκπαιδευτικούς οι ειδικοί επισημαίνουν ότι είναι απαραίτητη η συνεχής επιμόρφωσή τους. Επίσης, είναι αναγκαίος ο σωστός προγραμματισμός, με βάση τον οποίο θα υλοποιούνται οι καινοτομίες στην **εκπαίδευση**, στο πλαίσιο των **προκλήσεων της εποχής**.

Ωστόσο, δε θα πρέπει να παραγνωρίσουμε και τον ρόλο των γονέων, οι οποίοι οφείλουν να υποστηρίξουν την προαγωγή της γνώσης. Με ποιους τρόπους; «Μιλώντας από την αρχή στο παιδί επεξηγηματικά, ερμηνευτικά και σχολιαστικά, όχι μόνο καθοδηγητικά. Εμπλεκόμενοι στην εκπαιδευτική

διαδικασία. Εκθέτοντάς το σε προσλαμβάνουσες, ανάλογες με την ηλικία του», συμπληρώνουν οι ειδικοί.

Βασιλική Χρυσοστομίδου, εφ. Η Καθημερινή, 23-02-2013 (διασκευή)

ΘΕΜΑΤΑ

(επιλέξτε μία άσκηση από κάθε θέμα)

ΘΕΜΑ Α₁. (μονάδες 15)

[α]* Σε τι συνίσταται, σύμφωνα με την αρθρογράφο, το πρόβλημα εγγραμματισμού της ελληνικής νεολαίας; (60 έως 80 λέξεις)

[β] Σε ποιες αιτίες, σύμφωνα με τη συγγραφέα του κειμένου, αποδίδουν οι ειδικοί την αδυναμία των μαθητών να κατανοήσουν ένα κείμενο; (60 έως 80 λέξεις)

[γ] Ποιες προσπάθειες πρέπει να γίνουν, σύμφωνα με το κείμενο, ώστε να κατακτηθεί ο «εγγραμματισμός» από τους μαθητές; (60 έως 80 λέξεις)

[δ] Βασιζόμενοι στο κείμενο, να χαρακτηρίσετε με Σωστό ή Λάθος τις παρακάτω προτάσεις:

- 1) Το Διαδίκτυο βοηθάει τα παιδιά να αποκωδικοποιήσουν μηνύματα.
- 2) Οι περισσότεροι μαθητές κατανοούν όσα διαβάζουν και μπορούν να συνθέτουν κείμενα διαφορετικού είδους.
- 3) Η λεξιπενία είναι ιδιαίτερα αισθητή, ενώ πρόβλημα υπάρχει στην κατανόηση και στην ορθογραφία.
- 4) Οι γονείς πιστεύουν πως τα περισσότερα παιδιά διαβάζουν εξωσχολικά βιβλία.
- 5) Το επίπεδο εγγραμματισμού είναι υψηλό στα δημόσια γαλλικά σχολεία.

ΘΕΜΑ Α₂. (μονάδες 10)

[α]* Να δώσετε από έναν πλαγιότιτλο σε καθεμία από τις παραγράφους του κειμένου.

[β] Με ποιον τρόπο αναπτύσσεται η τέταρτη παράγραφος («Η ικανότητα ... οι ειδικοί») του κειμένου; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

[γ] Ποια είναι τα δομικά στοιχεία της τρίτης παραγράφου («Οι ειδικοί αποδίδουν ... ταμηνύματά του») του κειμένου;

[δ]* Να εντοπίσετε τις κύριες λεπτομέρειες της γ' παραγράφου του κειμένου και τις λέξεις ή φράσεις με τις οποίες επιτυγχάνεται η συνοχή τους.

ΘΕΜΑ Β₁. (μονάδες 15)

[α] Να συντάξετε μία παράγραφο 60 έως 80 λέξεων στην οποία να χρησιμοποιήσετε τις λέξεις και φράσεις του κειμένου με έντονη γραφή: «**νέοι τρόποι επικοινωνίας**», «**κείμενο**», «**να αποκωδικοποιήσουν τα μηνύματα**», «**εκπαίδευση**», «**προκλήσεων της εποχής**».

[β] Να δημιουργήσετε από μία πρόταση, χρησιμοποιώντας κάθε αντώνυμο των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου: «απουσία», «ικανότητα», «διαφορετικού», «απομακρυνόμαστε», «ανεπάρκεια».

[γ] Να γράψετε την αντιστοίχιση των λέξεων της στήλης Α με τις συνώνυμες λέξεις τους στη στήλη Β (περισεύουν 2 λέξεις στη στήλη Β).

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1) περίεργα	α. αποτέλεσμα
2) συμμερίζονται	β. παράξενα
3) επιδεινώνεται	γ. συγγράφει
4) συνθέτει (κείμενα)	δ. εύκολα
5) απόρροια	ε. υιοθετούν
	στ. ανίκανα
	ζ. χειροτερεύει

ΘΕΜΑ Β₂. (μονάδες 10)

[α] Στη δεύτερη παράγραφο («Όταν τέθηκε ... λόγου») του κειμένου να επισημάνετε δύο ειδικούς όρους (ειδικό λεξιλόγιο) και να αιτιολογήσετε τη χρήση τους στο κείμενο.

[β] «Η έννοια του εγγραμματισμού δεν έχει κατακτηθεί από την πλειονότητα των παιδιών»: να αιτιολογήσετε την επιλογή της παθητικής σύνταξης από την αρθρογράφο και να μετατρέψετε την παθητική σύνταξη σε ενεργητική.

[γ] Να επισημάνετε ποιες από τις παρακάτω προτάσεις και φράσεις του κειμένου χρησιμοποιούνται με κυριολεκτική / δηλωτική και ποιες με μεταφορική / συνυποδηλωτική σημασία: «κατεβάζουν τον πήχη», «φθίνουσα πορεία του εγγραμματισμού», «τα παιδιά μας δεν υστερούν σε νοημοσύνη».

[δ]* Να δικαιολογήσετε τη χρήση των αυθεντικών μαρτυριών που περιλαμβάνει στο κείμενό της η αρθρογράφος.

ΘΕΜΑ Γ. (μονάδες 50)

[α]* Ευαισθητοποιημένοι από το άρθρο που διάβασατε, αποφασίζετε να συντάξετε μία ανοιχτή επιστολή (περίπου 450 λέξεις) προς τους νέους της γενιάς σας, στην οποία, προκειμένου να τους ευαισθητοποιήσετε σχετικά με το πρόβλημα του αναλφαβητισμού, οργανικού και λειτουργικού, αναλύετε τους παράγοντες που το προκαλούν.

[β]* Ευαισθητοποιημένοι από το άρθρο που διάβασατε, αποφασίζετε να συντάξετε μία ανοιχτή επιστολή (περίπου 450 λέξεις) προς τον πολιτικό κόσμο της χώρας, στην οποία αναλύεται η αναγκαιότητα αντιμετώπισης του προβλήματος του αναλφαβητισμού, οργανικού και λειτουργικού, και προτείνονται τρόποι ώστε αυτή να επιτευχθεί.

Διαγώνισμα 6*

Γλωσσομάθεια

ΚΕΙΜΕΝΟ

Το διδασκαλείο Νεοελληνικής Γλώσσας

Σαράντα χιλιάδες φιλέλληνες έχουν «αποφοιτήσει» συνολικά ως σήμερα από το Διδασκαλείο της Νέας Ελληνικής Γλώσσας που λειτουργεί στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και μετακομίζει πλέον από το κτίριο της Φιλοσοφικής σε νέο, υπερσύγχρονο κτίριο μέσα στην Πανεπιστημιούπολη. Οι εκπρόσωποι του Ιδρύματος χαρακτηρίζουν «διαμάντι» το Διδασκαλείο της Νέας Ελληνικής Γλώσσας που στόχο έχει την εξάπλωση του **ελληνικού πολιτισμού**. «Μαθητές» του είναι κυρίως μέλη του διπλωματικού σώματος που επιθυμούν να μάθουν ελληνικά, πρόξενοι, Έλληνες του απόδημου Ελληνισμού.

Το Διδασκαλείο είναι ένας σημαντικός θεσμός, με ιστορία περισσότερη από μισό αιώνα, για τη διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ως δεύτερης / ξένης γλώσσας. Αποτελεί σήμερα το μεγαλύτερο κέντρο διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας στον κόσμο. Πολλοί από τους αποφοίτους του είναι σήμερα καθηγητές Νέας Ελληνικής Γλώσσας και Φιλολογίας Πανεπιστημίων σε όλον τον κόσμο, μέλη του διπλωματικού σώματος της χώρας τους, μέλη της εκκλησιαστικής ιεραρχίας, διαπρεπείς επιστήμονες, διευθυντικά στελέχη, διακεκριμένοι καλλιτέχνες και επιχειρηματίες.

Η διδασκαλία της Νέας Ελληνικής άρχισε τη δεκαετία του '50, παράλληλα με τη **διδασκαλία των ξένων γλωσσών** στο πλαίσιο των μαθημάτων και των εκδηλώσεων που πρόσφερε στους φοιτητές το Διδασκαλείο Ξένων Γλωσσών του Πανεπιστημίου Αθηνών και συνεχίζεται χωρίς διακοπή έως σήμερα. Η συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση για την **εκμάθηση της Νέας Ελληνικής** οδήγησε στην ίδρυση ανεξάρτητου Διδασκαλείου της Νέας Ελληνικής. Στους σκοπούς του Διδασκαλείου, μεταξύ άλλων, εντάσσεται η πιστοποίηση του

* Το κείμενο και οι ασκήσεις (εκτός απ' όσες σημειώνονται με αστερίσκο) προέρχονται από τα διαγωνίσματα **2004** και **2006** της Τράπεζας Θεμάτων.

επιπέδου γνώσης της Νέας Ελληνικής για τους υποψήφιους φοιτητές των ελληνικών ΑΕΙ.

Στο Διδασκαλείο Ξένων Γλωσσών του Πανεπιστημίου Αθηνών προσφέρονται ασφαλώς δεκάδες ξένες γλώσσες, σε ευέλικτα ωράρια, τα οποία μπορούν να παρακολουθήσουν φοιτητές και επαγγελματίες. Πρώτες στις προτιμήσεις των φοιτητών είναι η ισπανική, η αγγλική, η γερμανική, η ιταλική και η γαλλική γλώσσα. Στο Διδασκαλείο διδάσκονται και άλλες ξένες γλώσσες, 27 συνολικά, μεταξύ των οποίων η αλβανική, η αραβική, η αρμενική, η βουλγαρική, η δανική, η εβραϊκή, η ιαπωνική, η ολλανδική, η νορβηγική, η περσική, αλλά και οι ινδικές, χίντι και σανσκριτικά.

Μάρνυ Παπαματθαίου, εφ. Το Βήμα, 20-02-2014 (διασκευή)

ΘΕΜΑΤΑ

(επιλέξτε μία άσκηση από κάθε θέμα)

ΘΕΜΑ Α₁. (μονάδες 15)

[α] Με ποιον τρόπο η αρθρογράφος υποστηρίζει στο κείμενό της τη γλωσσομάθεια; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. (60 έως 80 λέξεις)

[β] Για ποιον λόγο η αρθρογράφος αναφέρεται στους μαθητές και στους αποφοίτους του Διδασκαλείου της Νέας Ελληνικής; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας (60 έως 80 λέξεις).

ΘΕΜΑ Α₂. (μονάδες 10)

[α]* Να αποδώσετε έναν τίτλο σε καθεμία από τις παραγράφους του κειμένου.

[β] Πώς επιτυγχάνεται η συνοχή στην τέταρτη παράγραφο («Στο Διδασκαλείο ... σανσκριτικά») του κειμένου;

[γ]* Να εντοπίσετε το είδος της συλλογιστικής πορείας (παραγωγική – επαγωγική) του επιχειρήματος της β' παραγράφου («Το Διδασκαλείο ... επιχειρηματίες») του κειμένου. Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

ΘΕΜΑ Β₁. (μονάδες 15)

[α] Να συντάξετε μία παράγραφο 60 έως 80 λέξεων, χρησιμοποιώντας τις παρακάτω λέξεις και φράσεις του κειμένου με την έντονη γραφή: «ελληνικού πολιτισμού», «σημαντικός θεσμός», «διδασκαλία των ξένων γλωσσών», «εκμάθηση της Νέας Ελληνικής», «γνώσης».

[β] Να συντάξετε μία παράγραφο 60 έως 80 λέξεων, χρησιμοποιώντας συνώνυμες λέξεις ή ισοδύναμες φράσεις των υπογραμμισμένων λέξεων με βάση τη σημασία που αυτές έχουν στο κείμενο: «εξάπλωση», «διαπρεπείς», «πρόσφερε», «συνεχώς», «σκοπούς».

[γ]* «Πρώτες στις προτιμήσεις των φοιτητών είναι η ισπανική, η αγγλική, η γερμανική, η ιταλική και η γαλλική γλώσσα»: Να συντάξετε μία παράγραφο 60 έως 80 λέξεων, χρησιμοποιώντας τη φράση αυτή του κειμένου.

ΘΕΜΑ Β₂. (μονάδες 10)

[α] Ποιες από τις ακόλουθες φράσεις και προτάσεις χρησιμοποιούνται στο κείμενο κυριολεκτικά / δηλωτικά και ποιες μεταφορικά / συνυποδηλωτικά: «υπερσύγχρονο κτίριο», «διπλωματικού σώματος», «διαπρεπείς επιστήμονες», «προσφέρονται δεκάδες ξένες γλώσσες», «προτιμήσεις των φοιτητών».

[β]* «χαρακτηρίζουν “διαμάντι” το Διδασκαλείο», «δεύτερης / ξένης γλώσσας»: Να αιτιολογήσετε τη χρήση των εισαγωγικών και της καθέτου στις φράσεις αυτές.

[γ]* «Οι εκπρόσωποι του Ιδρύματος χαρακτηρίζουν “διαμάντι” το Διδασκαλείο της Νέας Ελληνικής Γλώσσας», «Στο Διδασκαλείο διδάσκονται και άλλες ξένες γλώσσες»: Στις προτάσεις αυτές του κειμένου, αφού τρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική και το αντίστροφο, να ερμηνεύσετε την αρχική επιλογή της αρθρογράφου.

ΘΕΜΑ Γ. (μονάδες 50)

[α]* Πληροφορηθήκατε από τον Τύπο την πρόθεση του υπουργείου Παιδείας να εισαγάγει στο πρόγραμμα σπουδών του ελληνικού σχολείου τη διδασκαλία «νέων» ξένων γλωσσών. Αποφασίζετε, λοιπόν, να αποστείλετε επιστολή (περίπου 450 λέξεις) στον υπουργό, ως εκπρόσωποι της μαθητικής κοινότητας του σχολείου σας, στην οποία, προκειμένου να εκφράσετε την επιδοκιμασία σας για την απόφαση αυτή, αναλύετε τη σημασία της εκμάθησης ξένων γλωσσών, αλλά

δε διστάζετε να επισημάνετε και τα προβλήματα που ενδεχομένως παρουσιαστούν από την άκριτη επέκταση της γλωσσομάθειας στη χώρα μας.

[β]* Διαβάσατε στην εφημερίδα «Το Βήμα» το άρθρο της Μάρνυς Παπαματθαίου και αποφασίσατε να συντάξετε μία επιστολή (περίπου 450 λέξεις) προς τον υπουργό Παιδείας, στην οποία επιχειρηματολογείτε υπέρ της στήριξης του θεσμού του Διδασκαλείου Νεοελληνικής Γλώσσας και προτείνετε και άλλους τρόπους με τους οποίους μπορεί να διαδοθεί η διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ως δεύτερης / ξένης γλώσσας.

Διαγώνισμα 7*

Διάλογος

ΚΕΙΜΕΝΟ

[Ο διάλογος και οι ομαδικές δραστηριότητες στην τάξη]

Η τυπική διαδικασία καθημερινής επικοινωνίας εκπαιδευτικού – μαθητή στην τάξη και στο σχολείο δεν αφήνει πολλά περιθώρια στον μαθητή να εμπλακεί σε δραστηριότητες οι οποίες καλλιεργούν σε ικανοποιητικό βαθμό τον διερευνητικό λόγο. Για να ξεπεραστεί αυτή η αδυναμία, ο εκπαιδευτικός μπορεί να χρησιμοποιήσει κάποιες **ομαδικές δραστηριότητες** στη σχολική τάξη που θα δώσουν τη δυνατότητα στους μαθητές να ανταλλάξουν απόψεις, καλλιεργώντας έτσι όχι μόνο τον προφορικό λόγο, αλλά και την κοινωνική δεξιότητα της συνεργασίας.

Καθώς τα παιδιά συνεργάζονται σε μια ομαδική δραστηριότητα, έχουν την ευκαιρία πρώτα απ' όλα να διατυπώσουν κάποιες προτάσεις και να **διερευνήσουν** με τα άλλα μέλη της ομάδας, αν μπορούν αυτές να τεθούν σε εφαρμογή. Επειδή όμως τα παιδιά συνεργάζονται στο πλαίσιο της ομάδας και δεν ανταγωνίζονται το ένα το άλλο, δεν πιέζονται να διατυπώσουν απόψεις απόλυτα επεξεργασμένες. Έτσι, έχουν την ευκαιρία να καταθέσουν δοκιμαστικά μια ιδέα, που μπορεί τα άλλα παιδιά να τη συζητήσουν, να την υιοθετήσουν ή να την τροποποιήσουν. Με αυτόν τον τρόπο δεν καλλιεργούν μόνο τον λόγο, αλλά αναπτύσσουν παράλληλα την **κοινωνική δεξιότητα της συνεργασίας**. Όπως είναι γνωστό, στο σχολείο οι μαθητές αποκτούν κυρίως την εμπειρία του ανταγωνισμού παρά της συνεργασίας, γι' αυτό πολλές φορές δυσκολεύονται να συνεργαστούν. Ωστόσο, μια σύγχρονη κοινωνία χρειάζεται πολίτες που μπορούν να λειτουργήσουν ως μέλη μιας ομάδας και η ομαδική εργασία αποτελεί το πρώτο βήμα προς αυτή την κατεύθυνση.

* Το κείμενο και οι ασκήσεις (εκτός απ' όσες σημειώνονται με αστερίσκο) προέρχονται από τα διαγωνίσματα 5538, 5544, 5548 και 5552 της Τράπεζας Θεμάτων.

Η συμμετοχή του παιδιού σε μια τέτοια δραστηριότητα, που το υποχρεώνει να υποστηρίζει τις απόψεις του μπροστά σε άλλους, το κάνει να αποκτήσει βαθμιαία εμπιστοσύνη στον εαυτό του και στις ιδέες του. Αλλά και η συνεργασία ενός παιδιού με συμμαθητές του, που βλέπουν τα πράγματα από διαφορετικές οπτικές γωνίες και έχουν πολλές διαφορετικές εμπειρίες και πολιτιστικό υπόβαθρο, το εξαναγκάζει να λάβει υπόψη του την ώρα που μιλάει και τις ανάγκες των ακροατών του. Έτσι, είναι επόμενο να μειωθεί ο εγωκεντρισμός του, αφού είναι υποχρεωμένο να συνυπολογίσει τις ιδέες των συνεργατών του.

Τέλος, η συμμετοχή σε συζήτηση καλλιεργεί όχι μόνο την ομιλία, αλλά και την ακρόαση, αφού το παιδί, για να εκπληρώσει τον ρόλο του, θα πρέπει να ακούει προσεκτικά τις απόψεις των μελών της παρέας, για να μπορέσει να αντιδράσει κατάλληλα. Κι αυτό αποτελεί σημαντικό στοιχείο για μια επιτυχημένη συνεργασία. Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε ότι, συμμετέχοντας οι μαθητές σε ομάδες, όπου συζητείται ένα θέμα, αυξάνουν όχι μόνο τις ευκαιρίες να μιλούν, αλλά και τις δυνατότητες να επεξεργάζονται ποικίλα θέματα.

Γιάννης Μπασλής, *Εισαγωγή στη διδασκαλία της γλώσσας*,
Νεφέλη, Αθήνα, 2006, σ.128-129 (διασκευή)

ΘΕΜΑΤΑ

(επιλέξτε μία άσκηση από κάθε θέμα)

ΘΕΜΑ Α₁. (μονάδες 15)

[α]* Με ποιον τρόπο, σύμφωνα με το κείμενο, η συνεργασία σε μια ομαδική δραστηριότητα στην τάξη και στο σχολείο προωθεί τον διάλογο και την επικοινωνία; (60 έως 80 λέξεις)

[β] Ποια είναι, σύμφωνα με τον συγγραφέα, η τυπική διαδικασία της επικοινωνίας εκπαιδευτικού και μαθητή στην τάξη και πώς μπορεί να βελτιωθεί; (60 έως 80 λέξεις)

[γ] Γιατί, σύμφωνα με το κείμενο, ο προφορικός λόγος καλλιεργείται στο πλαίσιο μιας ομαδικής δραστηριότητας; (60 έως 80 λέξεις)

ΘΕΜΑ Α₂. (μονάδες 10)

[α]* Να δώσετε από έναν πλαγιότιτλο σε καθεμία από τις παραγράφους του κειμένου.

[β] Να επισημάνετε δύο από τις διαρθρωτικές λέξεις με τις οποίες εξασφαλίζεται η συνοχή στη δεύτερη παράγραφο («Καθώς ... κατεύθυνση») του κειμένου και να αιτιολογήσετε τη χρήση καθεμιάς από αυτές.

[γ]* Να καταγράψετε τα δομικά μέρη και δύο από τους τρόπους οργάνωσης της β' παραγράφου («Καθώς τα παιδιά ... κατεύθυνση») του κειμένου.

ΘΕΜΑ Β₁. (μονάδες 15)

[α] «Μια σύγχρονη κοινωνία χρειάζεται πολίτες που μπορούν να λειτουργήσουν ως μέλη μιας ομάδας»: Χρησιμοποιώντας την παραπάνω πρόταση, να δημιουργήσετε μία παράγραφο 50 έως 60 λέξεων.

[β]* Να συντάξετε μία παράγραφο 50 έως 60 λέξεων, χρησιμοποιώντας τις λέξεις και φράσεις του κειμένου με έντονη γραφή: «ομαδικές δραστηριότητες», «διερευνήσουν», «κοινωνική δεξιότητα της συνεργασίας», «εμπιστοσύνη», «εγωκεντρισμός».

[γ]* «τυπική», «ομαδική», «υιοθετήσουν», «βαθμιαία», «μειωθεί»: Με το αντώνυμο καθεμιάς από τις υπογραμμισμένες λέξεις του κειμένου να γράψεις μία πρόταση που να αναδεικνύει τη σημασία του.

ΘΕΜΑ Β₂. (μονάδες 10)

[α] Να επισημάνετε στο κείμενο τρία παραδείγματα μεταφορικής / συνυποδηλωτικής χρήσης της γλώσσας.

[β] Να επισημάνετε στο κείμενο δύο όρους ειδικού λεξιλογίου και να αιτιολογήσετε τη χρήση τους.

[γ]* «[οι μαθητές] δεν πιάζονται να διατυπώσουν απόψεις απόλυτα επεξεργασμένες», «η συμμετοχή σε συζήτηση καλλιεργεί όχι μόνο την ομιλία, αλλά και την ακρόαση»: Στις προτάσεις αυτές να δικαιολογήσετε την επιλογή του συγγραφέα να χρησιμοποιήσει την ενεργητική και παθητική σύνταξη και να τη μετατρέψετε στο άλλο είδος.

ΘΕΜΑ Γ. (μονάδες 50)

[α]* Με αφορμή την επικείμενη γενική συνέλευση της μαθητικής κοινότητας του σχολείου σας δημοσιεύετε άρθρο στη σχολική εφημερίδα (περίπου 450 λέξεων), στο οποίο αναλύετε τη σημασία του διαλόγου στον ατομικό και δημόσιο βίο και καταγράφετε τις προϋποθέσεις, ώστε αυτός να είναι γόνιμος και εποικοδομητικός.

[β]* Στο πλαίσιο του διαλόγου που διεξάγεται στο σχολείο σας μεταξύ της μαθητικής κοινότητας και του Συλλόγου των Διδασκόντων για τη βελτίωση της οργάνωσης και λειτουργίας του δημοσιεύετε ένα κείμενο στη σχολική εφημερίδα (περίπου 450 λέξεις), στο οποίο αναλύετε τη σημασία του εκπαιδευτικού διαλόγου στην επιτυχία του στόχου αυτού και προσδιορίζετε τις προϋποθέσεις ώστε να είναι γόνιμος και εποικοδομητικός.

Διαγώνισμα 8*

Νεότητα

ΚΕΙΜΕΝΟ

Εφηβεία

Η εφηβεία αποτελεί μία **μεταβατική περίοδο** στη ζωή του ανθρώπου, η οποία αρχίζει με το τέλος της παιδικής ηλικίας και οδηγεί στην ενηλικίωση. Κατά τη διάρκειά της, συντελούνται βιολογικές, σωματικές και ψυχολογικές **μεταβολές**, που επηρεάζουν και διαμορφώνουν τη στάση του εφήβου απέναντι στον εαυτό του και στους άλλους, ενηλικίους και συνομηλίκους, καθώς και τις απόψεις και τις ιδέες του απέναντι σε αρχές και αξίες που επικρατούν στην κοινωνία όπου ζει. Επίσης, η εφηβεία είναι μία περίοδος **αναζήτησης ταυτότητας**, ατομικότητας, προσωπικών επιλογών και στάσης ζωής. Όμως, σήμερα οι αναζητήσεις αυτές γίνονται όλο και πιο δύσκολες λόγω των κοινωνικών συνθηκών, καθώς η ρευστότητα της σημερινής οικογενειακής δομής δημιουργεί αντιφάσεις και ασυνέχειες στον τρόπο με τον οποίο οι γονείς και τα παιδιά βιώνουν τους ρόλους τους.

Ο έφηβος έχει ανάγκη να του αναγνωρίζουν ελευθερία και αυτονομία. Χρειάζεται τον δικό του χώρο, ο οποίος συμβολίζει την ατομικότητα και τη διαφορετικότητά του. Οι **προσωπικές επιλογές** στο ντύσιμο, η διευθέτηση του προσωπικού χώρου και χρόνου, η επιλογή των φίλων, του τρόπου διασκέδασης, της ελευθερίας λόγου και πράξεων, η ανάληψη ορισμένων ευθυνών και η αναγνώριση από τους γονείς των ικανοτήτων του είναι τα στοιχεία που συντελούν στην απόκτηση ξεχωριστής αυτόνομης ταυτότητας και συνθέτουν την αλλαγή της σχέσης του παιδιού με τους γονείς του.

Ασφαλώς, όπως ο έφηβος βρίσκεται σε φάση αναζήτησης ταυτότητας, έτσι και ο γονιός βρίσκεται σε φάση αναζήτησης του γονεϊκού του ρόλου. Καθώς

* Το κείμενο και οι ασκήσεις (εκτός απ' όσες σημειώνονται με αστερίσκο) προέρχονται από τα διαγωνίσματα 4596, 4597 και 4598 της Τράπεζας Θεμάτων.

έρχεται αντιμέτωπος με πρωτόγνωρες συμπεριφορές και νέες ανάγκες, πολλές φορές δυσκολεύεται να βάλει όρια.

Η ταυτότητα του εφήβου δομείται γύρω από δύο βασικούς άξονες. Ο πρώτος αφορά την «ταυτότητα του φύλου», δηλαδή την αναγνώριση και την αποδοχή για τον εαυτό του των σωματικών, ψυχολογικών και κοινωνικών χαρακτηριστικών που διακρίνουν το φύλο στο οποίο ανήκει βιολογικά. Ο δεύτερος άξονας αφορά την «κοινωνική ταυτότητα», δηλαδή τη διαμόρφωση της ιδεολογίας, των ηθικών αξιών, των κοινωνικών στάσεων και των επαγγελματικών επιλογών. Η κοινωνική ταυτότητα αναφέρεται στη θέση, στις ενέργειες και στη λειτουργία του ατόμου ως μέλους της κοινωνίας. Αν σκεφθούμε, λοιπόν, τη σημασία των παραπάνω «ταυτοτήτων», θα καταλάβουμε τους λόγους για τους οποίους η εφηβεία θεωρείται πολύ σημαντική περίοδος της ζωής του ανθρώπου.

Προς το τέλος της εφηβείας ο έφηβος, έχοντας πλέον επαναπροσδιορίσει τις σχέσεις του με τους γονείς και τ' αδέρφια του, έχοντας δοκιμαστεί στις σχέσεις του (σχέσεις βαθιάς φιλίας, αντιπαλότητας, εχθρότητας, αγάπης) με τους συνομηλίκους του, έχοντας υιοθετήσει ηθικές αξίες και ιδεολογικά πρότυπα, αισθάνεται ικανός να ενεργεί ως **μέλος της κοινωνίας των ενηλίκων**.

Γιοβαζολιάς, Γεώργας, Γιώτσα, *Συνεργασία εκπαιδευτικών και οικογένειας*, ΥΠΔΒΜΘ – Γεν. Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης – ΙΔΕΚΕ, Αθήνα, 2011, σ. 27-28 (διασκευή).

ΘΕΜΑΤΑ

(επιλέξτε μία άσκηση από κάθε θέμα)

ΘΕΜΑ Α₁. (μονάδες 15)

[α] Ποιες αλλαγές, σύμφωνα με το κείμενο, συντελούνται στον έφηβο κατά τη διάρκεια της εφηβείας και ποιο είναι το αποτέλεσμα αυτών των αλλαγών; (60 έως 80 λέξεις)

[β]* Ποια είναι η άποψη των συγγραφέων του κειμένου για τη σημασία της εφηβικής ηλικίας και με ποια επιχειρήματα την υποστηρίζουν; (60 έως 80 λέξεις)

[γ] Για ποιους λόγους, σύμφωνα με το κείμενο, ο έφηβος επιθυμεί να αισθάνεται ελεύθερος και αυτόνομος; (60 έως 80 λέξεις)

ΘΕΜΑ Α₂. (μονάδες 10)

[α]* Να αποδώσετε σε καθεμία από τις παραγράφους του κειμένου έναν τίτλο ενδεικτικό του περιεχομένου της.

[β] Πώς επιτυγχάνεται η συνοχή στις περιόδους της πρώτης παραγράφου («Η εφηβεία ... ρόλους τους») του κειμένου;

[γ]* Να καταγράψετε τα δομικά μέρη και τον τρόπο ανάπτυξης της δ' παραγράφου («Η ταυτότητα του εφήβου ... της ζωής του ανθρώπου») του κειμένου. Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας, κάνοντας αναφορές σε συγκεκριμένα χωρία της παραγράφου.

[δ] Ποια είναι η συλλογιστική πορεία που ακολουθεί ο συγγραφέας στη δεύτερη παράγραφο («Ο έφηβος ... γονείς του») του κειμένου (επαγωγική ή παραγωγική); Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

ΘΕΜΑ Β₁. (μονάδες 15)

[α]* Να συντάξετε μία παράγραφο 50 έως 60 λέξεων στην οποία να χρησιμοποιήσετε τις λέξεις ή φράσεις του κειμένου με έντονη γραφή: «**μεταβατική περίοδο**», «**μεταβολές**», «**αναζήτηση ταυτότητας**», «**προσωπικές επιλογές**», «**μέλος της κοινωνίας**».

[β] «Η εφηβεία είναι μία περίοδος αναζήτησης ταυτότητας και προσωπικών επιλογών»: Χρησιμοποιώντας την παραπάνω πρόταση, να δημιουργήσετε μία παράγραφο 40 έως 50 λέξεων.

[γ]* «προσωπικών», «αυτονομία», «πρωτόγνωρες», «αποδοχή», «ικανός»: Με την αντίθετη καθεμιάς από τις υπογραμμισμένες λέξεις του κειμένου να γράψετε μία πρόταση που να αναδεικνύει τη σημασία της.

ΘΕΜΑ Β₂. (μονάδες 10)

[α] Να δώσετε στο κείμενο έναν μεταφορικό / συνυποδηλωτικό τίτλο που να περιέχει τη λέξη «εφηβεία» ή παράγωγά της.

[β]* Να ερμηνεύσετε τη χρήση των εισαγωγικών στην τέταρτη παράγραφο («Η ταυτότητα ... του ανθρώπου») του κειμένου.

[γ] Να επισημάνετε τρία παραδείγματα μεταφορικής / συνυποδηλωτικής χρήσης της γλώσσας στο κείμενο και να αιτιολογήσετε τη χρήση τους.

ΘΕΜΑ Γ. (μονάδες 50)

[α]* Η νέα γενιά ζει σήμερα σε ένα κλίμα ασφάλειας και ανέσεων, πρωτόγνωρο για νέους προηγούμενων εποχών. Παρ' όλα αυτά, αναφύονται νέα προβλήματα που την απασχολούν και δυσχεραίνουν την ένταξη των νέων στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο. Ποια είναι τα προβλήματα αυτά και πώς θα μπορούσε η κοινωνία, αλλά και οι ίδιοι οι νέοι να συμβάλουν στην επίλυσή τους; Οι απαντήσεις στα ερωτήματα αυτά θα περιληφθούν σε ανοιχτή επιστολή (περίπου 450 λέξεις) που απευθύνετε στον πολιτικό κόσμο της χώρας.

[β]* Διαπιστώνοντας το έλλειμμα επικοινωνίας που υπάρχει ανάμεσα στη γενιά σας και τους μεγαλύτερους, δημοσιεύετε μία ανοιχτή επιστολή (περίπου 450 λέξεις) στην εφημερίδα του σχολείου σας που απευθύνεται σε γονείς και εκπαιδευτικούς και στην οποία παρουσιάζετε τα χαρακτηριστικά της νεότητας που πρέπει να γνωρίζουν, ώστε να αντιμετωπίζουν τους νέους με τρόπο που να μην οξύνει το χάσμα των γενεών.

Διαγώνισμα 9*

Νέοι και Οικογένεια

ΚΕΙΜΕΝΟ

Σχέσεις γονέων – εφήβων

Μελετώντας κανείς τις σχέσεις των εφήβων και των γονέων μέσα από το πρίσμα της επικράτησης ενός γενικότερου πνεύματος ελευθερίας, αντιλαμβάνεται ότι ο διάλογος αποτελεί ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά της ομαλής λειτουργίας της οικογένειας. Όταν οι γονείς συζητούν με τους εφήβους για όλα σχεδόν τα θέματα που τους απασχολούν και όταν οι τυχόν διαφοροποιήσεις ή και εντάσεις στις σχέσεις μεταξύ των μελών της οικογένειας επιλύονται με τον **εποικοδομητικό διάλογο**, τότε οι έφηβοι δομούν με μεγαλύτερη ευκολία και με αυτοπεποίθηση την ταυτότητά τους.

Κατ' αρχάς, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η διερεύνηση του ρόλου της μητέρας στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού. Η μητέρα αποτελεί για το παιδί, ιδίως στην εφηβική του ηλικία, το κύριο πρόσωπο αναφοράς, τη δεσπόζουσα μορφή με την οποία ο έφηβος αναπτύσσει έντονη αμφίδρομη σχέση, σχέση αλληλεπίδρασης και αλληλοσυμπλήρωσης. Η σχέση του παιδιού με τη μητέρα είναι περισσότερο συνδεδεμένη με τη φυσική και ψυχική υγεία του παιδιού για λόγους μερικώς βιολογικούς, αλλά κυρίως κοινωνικούς, καθώς η μητέρα είναι βασικός φορέας κοινωνικοποίησης.

Αντίθετα, ο ρόλος του πατέρα είναι κοινωνικά περιορισμένος. Ασφαλώς, η διαφορετική, και συνήθως μικρότερη χρονικά, εμπλοκή του πατέρα με το παιδί δε σημαίνει ότι ο ρόλος του είναι λιγότερο σημαντικός. Ο πατέρας κατέχει σημαντική θέση στην εξελικτική πορεία του παιδιού. Η συνεισφορά του είναι πολύτιμη για τη διαμόρφωση της προσωπικότητας και της κοινωνικοποίησης του παιδιού. Επιπλέον, ο ρόλος του πατέρα αναδεικνύεται ιδιαίτερα καθοριστικός κατά την περίοδο της εφηβείας, τόσο για την έφηβη κόρη, στο υποσυνείδητο της

* Το κείμενο και οι ασκήσεις (εκτός απ' όσες σημειώνονται με αστερίσκο) προέρχονται από τα διαγωνίσματα 1956, 1993 και 1995 της Τράπεζας Θεμάτων.

οποίας καταγράφεται ως πρότυπο που θα καθορίσει τις μελλοντικές επιλογές ως προς τον σύντροφό της, όσο και για τον γιο, ως ανδρικό πρότυπο προς μίμηση.

Φυσικά, όταν και οι δυο γονείς είναι παρόντες, διαθέτουν σχεδόν ίσο χρόνο να συζητήσουν, να ελέγξουν και να εκθέσουν τις απόψεις τους σε θέματα κυρίως επαγγελματικού προσανατολισμού. Ωστόσο, οι μητέρες είναι πιο πρόθυμες να επεκταθούν και να συζητήσουν με τους εφήβους και πιο προσωπικά τους θέματα, όπως η επιλογή φίλων ή η διασκέδασή τους. Οι έφηβοι, όμως, φαίνεται να δηλώνουν πως η άποψη του πατέρα είναι πιο καθοριστική σε άλλους τομείς, όπως οι θρησκευτικές και πολιτικές πεποιθήσεις. Οι περισσότερες διαφοροποιήσεις αφορούν στην παρατήρηση μιας αυξημένης αυστηρότητας κυρίως του πατέρα προς τις κόρες στον τομέα της διασκέδασης και της επιλογής φίλων.

Βέβαια, στις μέρες μας ο **θεσμός της οικογένειας** με τη μορφή που τον γνωρίζαμε στο παρελθόν έχει διαφοροποιηθεί. Δυστυχώς, ο χρόνος ενασχόλησης των γονέων με τους εφήβους είναι σαφέστατα μειωμένος σε σχέση με το παρελθόν και συνεχίζει να μειώνεται διαρκώς, λόγω του φόρτου εργασίας των γονέων και του πλήθους των λοιπών ενασχολήσεων. Αλλά και οι ίδιοι οι έφηβοι με τη σειρά τους, εκτός από το **εξαντλητικό σχολικό ωράριο**, είναι υποχρεωμένοι να ανταποκριθούν και σε ένα πλήθος ρόλων και ασχολιών, γεγονός που ελαττώνει τον **ελεύθερο χρόνο** για ενδοοικογενειακές **διαπροσωπικές σχέσεις**.

Ασφαλώς το επίπεδο και η ποιότητα της επικοινωνίας μεταξύ των γονέων επηρεάζουν άμεσα τη συναισθηματική και κοινωνική έκφραση των εφήβων. Η εκτίμηση και ο σεβασμός μεταξύ των γονέων έχουν σημαντικό αντίκτυπο και στον τρόπο έκφρασης της εκτίμησης και του σεβασμού των εφήβων, τόσο προς τους γονείς τους, όσο και προς τους άλλους συγγενείς και το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον. Ειδικότερα, έχει παρατηρηθεί ότι η θετική συμπεριφορά του πατέρα προς τη μητέρα προσφέρει ιδιαίτερη ικανοποίηση στους εφήβους. Επομένως, αναδεικνύεται ιδιαίτερα σημαντικός ο ρόλος των γονέων στη δόμηση μιας υγιούς και δημιουργικής σχέσης με τον επαναστατημένο και σαστισμένο έφηβο των ημερών μας.

Ευανθία Μακρή-Μπότσαρη, *Σύγχρονα προβλήματα εφήβων*,
ΕΚΠΑ- ΑΣΠΑΙΤΕ, Αθήνα, 2008 (διασκευή)

ΘΕΜΑΤΑ

(επιλέξτε μία άσκηση από κάθε θέμα)

ΘΕΜΑ Α₁. (μονάδες 15)

[α]* Ποιος είναι, σύμφωνα με το κείμενο, ο ρόλος της μητέρας και ποιος του πατέρα στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του εφήβου; Να απαντήσετε σε μία παράγραφο 80 έως 100 λέξεων που να αναπτύσσεται με τη μέθοδο της σύγκρισης – αντίθεσης.

[β] Βασιζόμενοι στο κείμενο, να χαρακτηρίσετε με Σωστό ή Λάθος τις ακόλουθες προτάσεις:

- 1) Ο διάλογος δεν αποτελεί ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά της ομαλής λειτουργίας της οικογένειας.
- 2) Ο ρόλος της μητέρας δεν είναι κυρίαρχος στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του εφήβου.
- 3) Ο θεσμός της οικογένειας με τη μορφή που τον γνωρίζαμε στο παρελθόν έχει διαφοροποιηθεί.
- 4) Συγκριτικά με το παρελθόν ο χρόνος που αφιερώνουν οι σημερινοί γονείς στα παιδιά τους δεν έχει μειωθεί.
- 5) Η εκτίμηση και ο σεβασμός μεταξύ των γονέων επηρεάζει καθοριστικά και τον σεβασμό που εκδηλώνουν οι έφηβοι προς τους γονείς.

[γ] Γιατί οι γονείς και οι έφηβοι, σύμφωνα με τη συγγραφέα του κειμένου, δεν επικοινωνούν αποτελεσματικά μεταξύ τους; (60 έως 80 λέξεις)

[δ]* Ποια είναι η σημασία του ενδοοικογενειακού διαλόγου, σύμφωνα με τη συγγραφέα του κειμένου, στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του εφήβου; (60 έως 80 λέξεις)

ΘΕΜΑ Α₂. (μονάδες 10)

[α] Να επισημάνετε πέντε διαρθρωτικές λέξεις του κειμένου που συνδέουν τις παραγράφους μεταξύ τους.

[β]* Να καταγράψετε τα δομικά μέρη και τον τρόπο ανάπτυξης της ε' παραγράφου («Ασφαλώς το επίπεδο ... των ημερών μας») του κειμένου.

[γ]* Να αποδώσετε σε καθεμία από τις παραγράφους του κειμένου έναν πλαγιότιτλο ενδεικτικό του περιεχομένου της.

ΘΕΜΑ Β₁. (μονάδες 15)

[α] Να συντάξετε μία παράγραφο 60 έως 80 λέξεων στην οποία να χρησιμοποιήσετε τις φράσεις του κειμένου με έντονη γραφή: «**επικοινωνιακό διάλογο**», «**θεσμός της οικογένειας**», «**εξαντλητικό σχολικό ωράριο**», «**ελεύθερο χρόνο**», «**διαπροσωπικές σχέσεις**».

[β] Να δημιουργήσετε μία πρόταση, χρησιμοποιώντας καθεμιά συνώνυμη λέξη ή ισοδύναμη φράση των υπογραμμισμένων λέξεων, με βάση τη σημασία τους στο κείμενο: «συζητούν», «συνεισφορά», «καθοριστική», «διαφοροποιηθεί», «μειώνεται».

[γ]* «έχει παρατηρηθεί ότι η θετική συμπεριφορά του πατέρα προς τη μητέρα προσφέρει ιδιαίτερη ικανοποίηση στους εφήβους»: Χρησιμοποιώντας την πρόταση αυτή ως θεματική, να γράψεις μία παράγραφο (80 έως 100 λέξεις) που να αναπτύσσεται με τις μεθόδους της σύγκρισης – αντίθεσης και των παραδειγμάτων.

[δ] Να γράψετε την αντιστοίχιση των λέξεων της στήλης Α με τις λέξεις της στήλης Β, οι οποίες είναι συνώνυμες ή σημασιολογικά ισοδύναμες (δύο λέξεις της στήλης Β περισσεύουν):

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1) πρότυπο	α. προσδιοριστικός
2) σημαντικός	β. υπόδειγμα
3) εμπλοκή	γ. σπουδαίος
4) συζητούν	δ. ξεκούραση
5) εξαντλητικό	ε. ανάμειξη
	στ. διαλέγονται
	ζ. κουραστικό

ΘΕΜΑ Β₂. (μονάδες 10)

[α] Να δημιουργήσετε τρεις δικές σας προτάσεις με τις λέξεις των παρακάτω προτάσεων με έντονη γραφή (μία σε κάθε πρόταση) με την κυριολεκτική / δηλωτική ή τη μεταφορική / συνυποδηλωτική τους σημασία.

- 1) Οι τυχόν διαφοροποιήσεις ή και εντάσεις στις σχέσεις μεταξύ των μελών της οικογένειας επιλύονται με τον **επικοινωνιακό** διάλογο.

- 2) Οι έφηβοι **δομούν** με μεγαλύτερη ευκολία και αυτοπεποίθηση την ταυτότητά τους.
- 3) Η εκτίμηση και ο σεβασμός μεταξύ των γονέων έχουν σημαντικό **αντίκτυπο** και στον τρόπο έκφρασης της εκτίμησης και του σεβασμού των εφήβων.

[β]* Να δώσετε στο κείμενο δύο τίτλους ενδεικτικούς του περιεχομένου του, έναν κυριολεκτικό / δηλωτικό και έναν μεταφορικό / συνυποδηλωτικό.

[γ]* Να εντοπίσετε στο κείμενο τρεις λέξεις ή φράσεις που ανήκουν σε ειδικό λεξιλόγιο και να αιτιολογήσετε τη χρήση τους.

ΘΕΜΑ Γ. (μονάδες 50)

[α]* Ο Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων του σχολείου σας διοργανώνει ημερίδα με θέμα το μέλλον της οικογένειας. Παρεμβαίνετε στη δημόσια συζήτηση, ως εκπρόσωποι των συμμαθητών σας, για να αναδείξετε τη σημασία του οικογενειακού θεσμού στη διαπαιδαγώγηση των νέων και για να αναλύσετε τους παράγοντες που τον οδηγούν σήμερα σε κρίση. Η παρέμβασή σας να έχει διάρκεια πέντε (5) περίπου λεπτών (περίπου 450 λέξεις σε γραπτό λόγο).

[β]* Με αφορμή τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας της Γυναίκας (8 Μαρτίου) δημοσιεύετε στη σχολική εφημερίδα ένα κείμενο (περίπου 450 λέξεις), στο οποίο αναλύετε τον ρόλο της μητέρας στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του παιδιού και επισημαίνετε τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η σύγχρονη γυναίκα στην επιτέλεση του ρόλου της μητρότητας.

Διαγώνισμα 10*

Χάσμα Γενεών

ΚΕΙΜΕΝΟ

Χάσμα Γενεών

Ένα από τα προβλήματα που απειλεί τον πολιτισμό μας είναι η διαφαινόμενη έχθρα μεταξύ των γενεών. Η στάση σημαντικού μέρους των νέων απέναντι στους βιολογικούς τους φορείς είναι στάση, όχι απλώς κριτική, αλλά υπεροψίας και απόρριψης. Θυμίζει την εχθρική αντίδραση, που έχει, αδικαιολόγητα μερικές φορές, μια πολιτισμική εθνότητα εναντίον μιας άλλης, ξένης εθνότητας. Ιδιαίτερα η νεολαία που επαναστατεί, **επιδιώκει** να κρατηθεί, όσο μπορεί, πιο μακριά από τη γενιά των γονιών της. Όχι απλώς αγνοώντας την παραδοσιακή συμπεριφορά της, αλλά παρατηρώντας προσεκτικά όλες τις λεπτομέρειές της και κάνοντας ακριβώς το αντίθετο.

Ασφαλώς, η νεολαία έχει λόγους να πολεμά τις διάφορες παθογένειες της κοινωνίας, γιατί πράγματι αυτές υπάρχουν. Μάλιστα, όσο διάστημα αυτός ο «πόλεμος» θα διενεργείται πολιτικά, σε σημείο που να μη χάνεται η ικανότητα του διαλόγου, η νεολαία θα **συμβάλλει** στην αναγέννηση της κοινωνίας. Είναι **ανάγκη**, όμως, να διδαχτεί στο σχολείο και στη ζωή ότι είναι εξαιρετικά επικίνδυνο να καταργήσουμε με τρόπο αυθαίρετο στοιχεία του πολιτισμού μας, χωρίς να γνωρίζουμε τις επιπτώσεις τους στην πορεία της κοινωνίας μας. Άλλωστε, η επιλογή των διατηρητέων γνώσεων και στάσεων είναι αποτέλεσμα πολύχρονης δοκιμασίας.

Από την άλλη πλευρά, οι μεγαλύτεροι **πρέπει** να προβληματιστούν και να πείσουν! Ποιον; Τη νεολαία. Μια νεολαία που τα μέλη της δεν ενθουσιάζονται πάντα από το σχολείο, που ανάγουν μερικές φορές την παρέα σε κέντρο της ζωής τους και που κάποτε φυλακίζονται σε ευτελείς φοβίες και κοινοτοπίες. Είναι, αλήθεια, δύσκολο εμείς οι μεγαλύτεροι να πείσουμε τους νέους ότι η ανάπτυξη

* Το κείμενο και οι ασκήσεις (εκτός απ' όσες σημειώνονται με αστερίσκο) προέρχονται από τα διαγωνίσματα 4612, 4613 και 4615 της Τράπεζας Θεμάτων.

του πολιτισμού μας δημιούργησε αξίες αναντικατάστατες και αξιοσέβαστες. Πρέπει, όμως, να πείσουμε τους νέους ότι μόνο, όταν σέβεται την ιστορική διαδρομή της κοινωνίας σου, τους θεσμούς, τις αρχές της δημοκρατίας, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις σου και, ότι μόνο όταν υπεύθυνα και γόνιμα αμφισβητείς, μπορείς να ελπίζεις και να αισιοδοξείς. Πρέπει, λοιπόν, εμείς οι μεγαλύτεροι να δώσουμε το παράδειγμα, γιατί το μήνυμα για το μέλλον το μεταφέρει η νεολαία.

Χρήστος Μασσαλάς, www.makthes.gr, 03-10-2009 (διασκευή)

ΘΕΜΑΤΑ

(επιλέξτε μία άσκηση από κάθε θέμα)

ΘΕΜΑ Α₁. (μονάδες 15)

[α]* Ποια είναι, σύμφωνα με τον αρθρογράφο, η στάση των νέων απέναντι στους μεγαλύτερους και ποιες οι συνέπειές της; (60 έως 80 λέξεις)

[β] Γιατί, σύμφωνα με την άποψη του συγγραφέα, υπάρχει «έχθρα μεταξύ των γενεών»; (60 έως 80 λέξεις)

[γ] Ποιες είναι οι προτροπές του συγγραφέα προς τη νεολαία και ποιες προς τους μεγαλύτερους; (60 έως 80 λέξεις)

ΘΕΜΑ Α₂. (μονάδες 10)

[α] Να δώσετε από έναν πλαγιότιτλο σε καθεμία από τις παραγράφους του κειμένου.

[β] Ποια είναι τα δομικά στοιχεία της τρίτης παραγράφου («Από την άλλη... νεολαία») του κειμένου;

[γ]* Να εντοπίσετε τις λέξεις με τις οποίες επιτυγχάνεται η συνοχή στο εσωτερικό της β' παραγράφου («Ασφαλώς ... δοκιμασίας») του κειμένου και να αιτιολογήσετε τη χρήση τους.

ΘΕΜΑ Β₁. (μονάδες 15)

[α] «Μόνο όταν υπεύθυνα και γόνιμα αμφισβητείς, μπορείς να ελπίζεις και να αισιοδοξείς»: Χρησιμοποιώντας την παραπάνω περίοδο λόγου, να δημιουργήσετε μια παράγραφο 40 έως 50 λέξεων.

[β] Να δημιουργήσετε από μία πρόταση με καθεμιά συνώνυμη λέξη ή ισοδύναμη φράση των λέξεων με έντονη γραφή, με βάση τη σημασία τους στο κείμενο: «επιδιώκει», «συμβάλλει», «ανάγκη», «γνωρίζουμε», «πρέπει».

[γ] Να δημιουργήσετε από μία πρόταση με κάθε αντώνυμο των παρακάτω υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου: «χάνεται», «γνωρίζουμε», «πολύχρονης», «φυλακίζονται», «υπεύθυνα».

ΘΕΜΑ Β₂. (μονάδες 10)

[α] Να επισημάνετε στο κείμενο δύο παραδείγματα μεταφορικής / συνυποδηλωτικής χρήσης της γλώσσας και να αιτιολογήσετε τη χρήση τους.

[β] Για ποιους λόγους ο συγγραφέας στην τελευταία παράγραφο («Από την άλλη ... νεολαία) του κειμένου χρησιμοποιεί α' πληθυντικό και β' ενικό πρόσωπο;

[γ]* Να εντοπίσετε την παρομοίωση της α' παραγράφου του κειμένου, να καταγράψετε το αναφορικό και το δεικτικό μέρος της και να ερμηνεύσετε τη χρήση της.

ΘΕΜΑ Γ. (μονάδες 50)

[α]* Σε μια ημερίδα που διοργανώνει ο Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων του σχολείου με θέμα «Διάλογος δύο γενεών» εκθέτετε τις απόψεις σας ως εκπρόσωποι των συμμαθητών σας. Στην παρέμβασή σας (περίπου 450 λέξεις σε γραπτό λόγο) αναλύετε τους λόγους που προκαλούν τη διάσταση απόψεων και συμπεριφορών μεταξύ της γενιάς σου και των μεγαλύτερων και προτείνετε τρόπους προσέγγισης των δύο γενεών.

[β]* Σε μια ημερίδα που διοργανώνει ο Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων του σχολείου με θέμα «Διάλογος δύο γενεών» εκθέτετε τις απόψεις σας ως εκπρόσωποι των συμμαθητών σας. Στην παρέμβασή σας (περίπου 450 λέξεις σε γραπτό λόγο), αναλύετε τη στάση των σημερινών νέων απέναντι στις κατεστημένες αντιλήψεις της κοινωνίας των μεγάλων και προτείνετε τρόπους, ώστε η αμφισβήτηση της νέας γενιάς να είναι γόνιμη και εποικοδομητική.

Διαγώνισμα 11*

Τρίτη ηλικία

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Οι νέοι δίπλα στην τρίτη ηλικία

Το 1990 ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) ανακήρυξε την 1^η Οκτωβρίου ως την Παγκόσμια Ημέρα των Ηλικιωμένων και ένα χρόνο αργότερα όρισε πέντε βασικές αρχές για τους ηλικιωμένους, οι οποίες στοχεύουν στο να διασφαλίσουν ότι θα δοθεί προτεραιότητα στην τρίτη ηλικία από όλες τις κυβερνήσεις του κόσμου. Αυτές οι αρχές είναι η ανεξαρτησία, η συμμετοχή των ηλικιωμένων στα κοινά, η δυνατότητα εκπλήρωσης των προσωπικών στόχων, η φροντίδα και η αξιοπρέπεια. Ο πολιτισμός μιας κοινωνίας κρίνεται μεταξύ άλλων από τη στάση της απέναντι στην τρίτη ηλικία. Παρ' ότι η οικογένεια αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους θεσμούς στην Ελλάδα, οι αριθμοί από έρευνες παρουσιάζουν μια ιδιαίτερα θλιβερή εικόνα: ένας στους τρεις ηλικιωμένους, δηλαδή 1.000.000 συνάνθρωποί μας, υποφέρουν από μοναξιά.

Εμείς, και κυρίως οι νέοι, έχουμε βαθιά υποχρέωση να αντιμετωπίσουμε με σεβασμό και πραγματική βούληση τα προβλήματα των συνανθρώπων μας της τρίτης ηλικίας και να τους βοηθήσουμε στη διασφάλιση μιας αξιοπρεπούς καθημερινότητας. Οφείλουμε λοιπόν να τους προσφέρουμε την ανεξαρτησία, την αυτοεκτίμηση και τις δυνατότητες για αξιοπρεπή διαβίωση και συμμετοχή στην κοινωνία, παρέχοντας υψηλές υπηρεσίες υγείας και φροντίδας. Οφείλουμε να είμαστε στο πλευρό τους, για όσα μας έχουν προσφέρει απλόχερα, γιατί έχουν συμβάλει σημαντικά στο να διαμορφώσουμε τους χαρακτήρες μας και να γίνουμε χρήσιμοι άνθρωποι στην κοινωνία. Έτσι, όχι μόνο θα νοηματοδοτηθεί η διακήρυξη του ΟΗΕ, αλλά και θα έχουμε κάνει το προσωπικό μας καθήκον απέναντι στην τρίτη ηλικία.

* Τα κείμενα και οι ασκήσεις (εκτός απ' όσες σημειώνονται με αστερίσκο) προέρχονται από τα διαγωνίσματα 5556, 5558 και 5564 της Τράπεζας Θεμάτων.

Σιώκας – Κρικλής, www.moschatotavros.gr, 29-04-2014

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

[Η κοινωνικοποίηση της τρίτης ηλικίας]

Ας πάρουμε την περίπτωση των ανθρώπων της τρίτης ηλικίας. Οι περισσότεροι άνθρωποι σε αυτήν την ηλικία ίσως έχουν για πρώτη φορά στη ζωή τους αρκετό ελεύθερο χρόνο, για να τον χρησιμοποιήσουν, όπως επιθυμούν. Θα μπορούσαν, όμως, όλοι να περάσουν ευχάριστα τον χρόνο τους σε μια πλατεία; Σίγουρα κάποιοι και κάποιες το κάνουν. Μάλλον όσοι και όσες έχουν ήδη ένα κύκλο γνωστών βρίσκονται μεταξύ τους στις πλατείες. Κάποιος παππούς όμως ή κάποια γιαγιά που δεν έχει έναν τέτοιο κύκλο, πόσο εύκολο είναι να κοινωνικοποιηθεί σε μια πλατεία, να γνωρίσει άλλους ανθρώπους και να αναπτύξει σχέσεις φιλίας;

Η Πολιτεία θα μπορούσε να συμβάλει ώστε να ξεπεραστεί η αμηχανία από έναν παππού ή μια γιαγιά που δεν έχει πολλούς γνωστούς ή φίλους στη γειτονιά του, να έχει ένα λόγο να πάει στην κοντινή πλατεία του σπιτιού του και έτσι να κοινωνικοποιηθεί. Όπως οι Λέσχες Φιλίας των Δήμων προσφέρουν παραπάνω από έναν καφέ ή τάβλι, λόγω των προγραμμάτων (γυμναστικής, αυτοάμυνας, διατροφολογίας, ομάδες συζητήσεων, εποχιακές εκδηλώσεις κ.ά), που καθημερινά παρακολουθούν όσοι ηλικιωμένοι είναι μέλη, έτσι και οι πλατείες θα μπορούσαν να μετατραπούν κατά καιρούς σε υπαίθριες λέσχες φιλίας, προσφέροντας στους κατοίκους κάτι παραπάνω από μια βόλτα.

Παρ' όλο που όλα τα παραπάνω προφανώς δεν μπορούν να αντιστρέψουν εντελώς τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζει η σύγχρονη κοινωνία τους ηλικιωμένους, τους οποίους στην ουσία οδηγεί σε κοινωνικό αποκλεισμό, ωστόσο, θα μπορούσαν να συντελέσουν στη βελτίωση της θέσης τους στις σύγχρονες μεγαλουπόλεις. Αφιερώνοντας κάποιες μέρες του χρόνου τις πλατείες μας στους ηλικιωμένους επιστούμε την προσοχή και στους νεότερους πως η πόλη δεν ανήκει μόνο στα νιάτα, αλλά οφείλουμε να την κάνουμε φιλόξενη και για την τρίτη ηλικία.

Έφη Κοσκώση, oikopress.gr, 23-01-2013 (διασκευή).

ΘΕΜΑΤΑ

(επιλέξτε μία άσκηση από κάθε θέμα)

ΘΕΜΑ Α₁. (μονάδες 15)

[α] Ποιες προτροπές διατυπώνουν οι συγγραφείς των παραπάνω κειμένων προς τους πολίτες και την Πολιτεία; (60 έως 80 λέξεις)

[β]* Πώς αντιμετωπίζουν οι συγγραφείς των δύο κειμένων το πρόβλημα της μοναξιάς που αντιμετωπίζουν οι ηλικιωμένοι; Να απαντήσετε σε μία (60 έως 80 λέξεις) που να αναπτύσσεται με τη μέθοδο της σύγκρισης – αντίθεσης.

ΘΕΜΑ Α₂. (μονάδες 10)

[α] Να δώσετε από ένα πλαγιότιτλο σε κάθε παράγραφο και των δύο κειμένων.

[β]* Ποια είναι τα δομικά μέρη και ο τρόπος ανάπτυξης της δεύτερης παραγράφου («Η Πολιτεία θα μπορούσε ... από μια βόλτα») του «Κειμένου 2»; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με αναφορές σε συγκεκριμένα χωρία της παραγράφου.

[γ] Ποια είναι η συλλογιστική πορεία (επαγωγική ή παραγωγική) που ακολουθεί η συγγραφέας στην πρώτη παράγραφο («Ας πάρουμε ... φιλίας;») του δεύτερου κειμένου; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

[δ]* Να εντοπίσετε και να αξιολογήσετε την αποτελεσματικότητα της χρήσης του σχήματος λόγου του κύκλου στο «Κείμενο 1».

ΘΕΜΑ Β₁. (μονάδες 15)

[α] «Ο πολιτισμός μιας κοινωνίας κρίνεται μεταξύ άλλων από τη στάση των μελών της απέναντι στην τρίτη ηλικία»: Χρησιμοποιώντας την παραπάνω πρόταση, να δημιουργήσετε μια παράγραφο 50 έως 60 λέξεων.

[β] Να συντάξετε μία παράγραφο 50 έως 60 λέξεων στην οποία να χρησιμοποιήσετε τις λέξεις με έντονη γραφή, με βάση τη σημασία τους στο κείμενο: «αξιοπρέπεια», «σεβασμό», «χρήσιμοι», «προσοχή», «φιλόξενη».

[γ] Να δημιουργήσετε από μία πρόταση με κάθε αντώνυμο των παρακάτω υπογραμμισμένων λέξεων των κειμένων: «αξιοπρέπεια», «σεβασμό», «χρήσιμοι», «προσοχή», «φιλόξενη».

ΘΕΜΑ Β₂. (μονάδες 10)

[α] Να δώσετε έναν δικό σας κυριολεκτικό / δηλωτικό τίτλο στο πρώτο κείμενο και έναν μεταφορικό / συνυποδηλωτικό τίτλο στο δεύτερο κείμενο.

[β] Να επισημάνετε δύο λέξεις ή φράσεις του «Κειμένου 1» με μεταφορική / συνυποδηλωτική σημασία και να αιτιολογήσετε τη χρήση τους στο κείμενο.

[γ]* Να δικαιολογήσετε τη χρήση του α' πληθυντικού προσώπου στη β' παράγραφο του «Κειμένου 1».

ΘΕΜΑ Γ. (μονάδες 50)

[α]* Το επίπεδο ανάπτυξης ενός πολιτισμού κρίνεται από τη συμπεριφορά του συνόλου της κοινωνίας απέναντι στα πιο αδύναμα από τα μέλη της, και ειδικά στους ηλικιωμένους. Ποια θέση κατέχουν, κατά τη γνώμη σου, οι ηλικιωμένοι στον σύγχρονο κόσμο; (άρθρο περίπου 450 λέξεων που δημοσιεύεται στη σχολική εφημερίδα με αφορμή τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας της Τρίτης Ηλικίας, την 1^η Οκτωβρίου).

[β]* Το επίπεδο ανάπτυξης ενός πολιτισμού κρίνεται από τη συμπεριφορά του συνόλου της κοινωνίας απέναντι στα πιο αδύναμα από τα μέλη της, και ειδικά στους ηλικιωμένους. Πώς θα έπρεπε, κατά τη γνώμη σου, να αντιμετωπίζονται τα άτομα της τρίτης ηλικίας από την οικογένεια, την πολιτεία και τον κοινωνικό τους περίγυρο; (άρθρο περίπου 450 λέξεων που δημοσιεύεται στη σχολική εφημερίδα με αφορμή τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας της Τρίτης Ηλικίας, την 1^η Οκτωβρίου).

Διαγώνισμα 12*

Πρότυπα

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κοινωνικά πρότυπα

Ποια πρότυπα επικρατούν σήμερα και ποιο ιδεώδες τα διαμορφώνει; Κατ' αρχάς είναι αμφίβολο αν υπάρχουν σήμερα κοινωνικά πρότυπα. Αν δεχτούμε ότι υπάρχουν, αυτά σίγουρα προέρχονται από τον χώρο του θεάματος. Τα πρότυπα αυτά τα διαμορφώνουν και τα **προβάλλουν** τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Ποδοσφαιριστές, τραγουδιστές, τηλεπαρουσιαστές, άτομα που σταδιοδρομούν στο πάλκο και στην πασαρέλα αποκτούν πολύ γρήγορα δόξα και χρήμα και γίνονται είδωλα, αντικείμενα θαυμασμού και λατρείας. Αντίθετα, τα άτομα άλλων κοινωνικών ομάδων, που αποτελούν **τα θεμέλια** και τους πυλώνες **της κοινωνίας**, παραμένουν στην αφάνεια και την ανωνυμία.

Σήμερα πρότυπα αποτελούν όσοι ασχολούνται με το θέαμα και την ψυχαγωγία. Με τα ισχύοντα αξιολογικά κριτήρια δε φαίνεται καθόλου παράξενο που τα «τσαλίμια» των ποδοσφαιριστών, οι λαρυγγισμοί των τραγουδιστών, η φλυαρία των τηλεπαρουσιαστών και οι εμφανίσεις των κοριτσιών της πασαρέλας θεωρούνται προσόντα σπουδαιότερα από την επιστημοσύνη των γιατρών, την αξιосύνη των εκπαιδευτικών και όλων εκείνων που μοχθούν καθημερινά στους χώρους της παραγωγής και της επιστήμης για να μην στερηθεί η κοινωνία από τα αναγκαία **υλικά και πνευματικά αγαθά** της. Οι άνθρωποι «του θεάματος και της ψυχαγωγίας» συνδυάζουν μεγάλη δημοτικότητα και υψηλές αμοιβές, ασύγκριτα υψηλότερες από τις αμοιβές άλλων κοινωνικών ομάδων που υπηρετούν σημαντικότερους τομείς της κοινωνικής ζωής, όπως είναι λόγου χάριν οι τομείς της υγείας και της παιδείας. Έτσι, η δεξιοτεχνία ενός γιατρού θεωρείται μικρότερης αξίας από τη δεξιοτεχνία ενός ποδοσφαιριστή, παρ' ότι το χέρι του

* Το κείμενο και οι ασκήσεις (εκτός απ' όσες σημειώνονται με αστερίσκο) προέρχονται από τα διαγωνίσματα 2910, 2911 και 2912 της Τράπεζας θεμάτων.

πρώτου σώζει ανθρώπινες ζωές, ενώ το πόδι του δεύτερου απλώς προσφέρει θέαμα και ψυχαγωγία.

Τα παράδοξα αυτά κοινωνικά φαινόμενα είναι χαρακτηριστικά γνωρίσματα της εποχής μας. Στην εποχή μας το μόνο που σκέπτεται ο **σύγχρονος άνθρωπος** είναι πώς θα «πιάσει την καλή» και μάλιστα όσο γίνεται γρηγορότερα και με λιγότερο κόπο. Ιδέες, αξίες και αρχές θυσιάζονται όλες στον βωμό του χρήματος, της ματαιοδοξίας και της εξουσίας. Όσοι εξακολουθούν, λοιπόν, ακόμα να πιστεύουν σε πρότυπα αρετής και ήθους χαρακτηρίζονται ρομαντικοί και αφελείς.

Μπορεί όμως μια κοινωνία να πάει μπροστά με τέτοια **κοινωνικά πρότυπα**; Μπορεί να στηρίζει την πρόοδο και την ευημερία των πολιτών της σε τέτοιες κοινωνικές αξίες και ηθικές αρχές; Η απάντηση, βέβαια, είναι όχι. Πάντως, αν και όταν αποφασίσει να κάνει ένα καινούργιο ελπιδοφόρο ξεκίνημα, έναν όρο πρέπει οπωσδήποτε να τηρήσει. Το ξεκίνημα αυτό να έχει ως βάση και αφετηρία την παιδεία.

εφημ. Ελευθερία (Λάρισα), 30-12-2010 (διασκευή)

ΘΕΜΑΤΑ

(επιλέξτε μία άσκηση από κάθε θέμα)

ΘΕΜΑ Α₁. (μονάδες 15)

[α] Ποια είναι, σύμφωνα με το κείμενο, τα πρότυπα που προβάλλονται σήμερα και ποιοι τα διαμορφώνουν; (60 έως 80 λέξεις)

[β]* Ποια είναι η άποψη του αρθρογράφου για τα πρότυπα που προβάλλονται σήμερα και με ποια επιχειρήματα τη στηρίζει; (60 έως 80 λέξεις)

[γ] Για ποιους λόγους ο αρθρογράφος προτείνει την παιδεία ως βάση και αφετηρία δημιουργίας κοινωνικών προτύπων; (60 έως 80 λέξεις)

ΘΕΜΑ Α₂. (μονάδες 10)

[α] Να δώσετε από έναν πλαγιότιτλο στην τρίτη («Τα παράδοξα ... αφελείς») και την τέταρτη («Μπορεί όμως ... την παιδεία») παράγραφο του κειμένου.

[β] Ποια είναι τα δομικά στοιχεία της τρίτης παραγράφου («Τα παράδοξα... αφελείς») του κειμένου;

[γ]* Να καταγράψετε τα δομικά μέρη και τον τρόπο ανάπτυξης της β' παραγράφου του κειμένου («Σήμερα πρότυπα αποτελούν ... θέαμα και ψυχαγωγία»). Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με αναφορές σε συγκεκριμένα χωρία της παραγράφου.

ΘΕΜΑ Β₁. (μονάδες 15)

[α] Να συντάξετε μία παράγραφο 60 έως 80 λέξεων, χρησιμοποιώντας τις λέξεις και φράσεις του κειμένου με έντονη γραφή, με βάση τη σημασία που αυτές έχουν στο κείμενο: «προβάλλουν», «θεμέλια της κοινωνίας», «υλικά και πνευματικά αγαθά», «σύγχρονος άνθρωπος», «κοινωνικά πρότυπα».

[β] «Τα πρότυπα [...] τα διαμορφώνουν και τα προβάλλουν τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης»: Χρησιμοποιώντας την παραπάνω πρόταση, να δημιουργήσετε μια παράγραφο 60 έως 80 λέξεων.

[γ]* Χρησιμοποιώντας τη λέξη «πρότυπο» σε συνδυασμό με ρήματα του κειμένου, να σχηματίσετε πέντε ρηματικές φράσεις.

ΘΕΜΑ Β₂. (μονάδες 10)

[α] Στις τρεις τελευταίες παραγράφους του κειμένου («Σήμερα πρότυπα ... παιδεία») να επισημάνετε δύο λέξεις ή φράσεις του προφορικού λόγου και να αιτιολογήσετε τη χρήση τους στο κείμενο.

[β] Να αιτιολογήσετε τη χρήση των ερωτημάτων από τον συγγραφέα του κειμένου.

[γ]* 1) «Τα πρότυπα αυτά τα διαμορφώνουν και τα προβάλλουν τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης», 2) «Ιδέες, αξίες και αρχές θυσιάζονται όλες στο βωμό του χρήματος, της ματαιοδοξίας και της εξουσίας»: Στις προτάσεις αυτές να ερμηνεύσετε την επιλογή της σύνταξης (ενεργητική – παθητική) από τον συντάκτη του κειμένου και να την τρέψετε από το ένα είδος στο άλλο.

ΘΕΜΑ Γ. (μονάδες 50)

[α]* Κάθε κοινωνία έχει και προβάλλει τα δικά της πρότυπα που απευθύνονται και υιοθετούνται κυρίως από τη νέα γενιά. Σε ημερίδα του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων του σχολείου σου με θέμα «Διάλογος δύο γενεών» παρουσιάζετε τα πρότυπα της σημερινής νεολαίας. (εισήγηση περίπου 450 λέξεων)

[β]* Κάθε κοινωνία έχει και προβάλλει τα δικά της πρότυπα που απευθύνονται και υιοθετούνται κυρίως από τη νέα γενιά. Σε ημερίδα του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων του σχολείου σου με θέμα «Διάλογος δύο γενεών» αναλύετε την επίδραση που ασκούν στους νέους και την κοινωνία τα πρότυπα της σημερινής νεολαίας. (εισήγηση περίπου 450 λέξεων)

Διαγώνισμα 13*

Φιλία & Αγάπη

ΚΕΙΜΕΝΟ

[Οι σχέσεις του εφήβου με την ομάδα συνομηλίκων]

Οι έφηβοι δημιουργούν μια δική τους «μικρή κοινωνία», η οποία διατηρεί πολλές σχέσεις με τον κόσμο των ενηλίκων, αλλά ασφαλώς έχει και τα δικά της ξεχωριστά χαρακτηριστικά. Πρόκειται για έναν τελείως δικό τους «κύκλο». Η θέση του εφήβου σ' αυτόν, και οι προσωπικές σχέσεις που αναπτύσσει με τους συνομηλίκους του, έχουν, όπως είναι γνωστό, μεγάλη σημασία για την ομαλή ανάπτυξη της προσωπικότητάς του.

Από πολλούς συγγραφείς διατυπώνεται η άποψη πως οι έφηβοι εκδηλώνουν την τάση να σχηματίζουν «κλειστές εφηβικές ομάδες». Βέβαια, δημιουργούνται πολλές τέτοιες μικρο-ομάδες. Όμως, η πλειονότητα των εφήβων προτιμά να είναι ανοργάνωτη, να μην ανήκει δηλαδή σε κάποια ομάδα, που αναγνωρίζει έναν αρχηγό, και να μην υπακούει σε αυστηρούς κανόνες. Ο συνηθισμένος τύπος εφήβου προτιμά να είναι ανεξάρτητος. Δρα ομαδικά, όποτε παρουσιαστεί ανάγκη, και ασκεί επίδραση στους συνομηλίκους του, στους γονείς του ή σε οποιονδήποτε μεγαλύτερο, με «μεσολαβητή» πάντοτε την εφηβική ομάδα.

Ακόμη, ο έφηβος μαθαίνει στους άλλους, αλλά διδάσκεται και ο ίδιος πολλά πράγματα μέσα στην ομάδα των συνομηλίκων του. Εκθέτει τις ιδέες που πιστεύει και ακούει -συνήθως- την ανελέητη κριτική των άλλων εφήβων. Οι γνώμες που αναφέρει είναι απρόσωπες. Στην πραγματικότητα όμως μιλά πάντοτε για τον εαυτό του, για τα προσωπικά του προβλήματα, για τους γονείς του, τους καθηγητές του. Επίσης, ενδιαφέρεται να παρουσιάσει νέες ιδέες και να διατυπώνει απόψεις που θα μπορούσαν ενδεχομένως να συμβάλουν στην αλλαγή των «πραγμάτων». Γι' αυτό και η εκπαίδευση «όπως αυτή θα έπρεπε να ήταν»

* Το κείμενο και οι ασκήσεις (εκτός απ' όσες σημειώνονται με αστερίσκο) προέρχονται από τα διαγωνίσματα 8585, 8586 και 8587 της Τράπεζας Θεμάτων.

είναι ένα από τα προσφιλή του θέματα. Τέλος, στο επίκεντρο των συζητήσεων βρίσκεται συχνά και το αντίθετο φύλο. Ενώ στην παιδική ηλικία υπάρχει κάποια απόσταση ανάμεσα στα αγόρια και στα κορίτσια, στην εφηβεία εμφανίζεται ένα αμοιβαίο ενδιαφέρον που οδηγεί στη στενότερη γνωριμία των δύο φύλων.

Φυσικά, η εφηβική ηλικία δεν είναι μονάχα μια περίοδος με έντονη κοινωνική ζωή. Αρκετοί έφηβοι αντιμετωπίζουν οξύτατο το πρόβλημα της μοναξιάς. Αυτό συμβαίνει περισσότερο στα κορίτσια παρά στα αγόρια. Παρ' όλα αυτά, κάθε έφηβος προσπαθεί συνειδητά να κατανικήσει τη μοναξιά που τον κυριεύει. Αυτός είναι ένας από τους λόγους για τους οποίους συμμετέχει σε διάφορες εφηβικές ομάδες. Ωστόσο, η εξωτερική αυτή «ομαδική ζωή» δεν ικανοποιεί πάντοτε αληθινά τη βαθύτερή του ψυχική ανάγκη για κατανόηση. Έτσι, εξηγείται η έντονη τάση για φιλία που νιώθει ο έφηβος, καθώς η φιλία συχνά τον βοηθά να αντιμετωπίσει τις σύντομες αλλά οδυνηρές κρίσεις της εφηβικής μοναξιάς.

Το φαινόμενο της φιλίας στην εφηβική ηλικία έχει μελετηθεί αρκετά. Ορισμένοι ερευνητές υποστηρίζουν πως οι φίλοι έχουν συνήθως πολλά κοινά χαρακτηριστικά, ανήκουν στην ίδια κοινωνική τάξη, στο ίδιο οικονομικό επίπεδο και έχουν περίπου την ίδια αντίληψη ή ευφυΐα. Κάποιοι άλλοι, όμως, ερευνητές έχουν διατυπώσει την αντίθετη άποψη, ότι δηλαδή το αίσθημα φιλίας πηγάζει από την ανάγκη να βρει κανείς στην προσωπικότητα του άλλου στοιχεία που λείπουν από τη δική του. Η επιλογή ενός φίλου γίνεται, όπως υποστηρίζουν, για να συμπληρωθούν οι ελλείψεις που παρουσιάζει η προσωπικότητά μας. Επομένως, αναζητά κανείς την ομοιότητα, όταν επιλέγει με κοινωνικά κριτήρια. Όταν, όμως, επιλέγει με προσωπικά κριτήρια, επιζητεί τη διαφορά.

Μιχαηλίδης - Νουάρος, *Έφηβοι και Παιδεία*,
University Studio Press, Θεσσαλονίκη, 1976, σ. 99-102 (διασκευή)

ΘΕΜΑΤΑ

(επιλέξτε μία άσκηση από κάθε θέμα)

ΘΕΜΑ Α₁. (μονάδες 15)

[α]* Ποιες ανάγκες του εφήβου, σύμφωνα με τους συντάκτες του κειμένου, ικανοποιεί η παρέα των συνομηλίκων; (60 έως 80 λέξεις)

[β]* Ποια είναι, σύμφωνα με το κείμενο, η σχέση του εφήβου με την ομάδα των συνομιλήκων; (60 έως 80 λέξεις)

[γ] Ποιες απόψεις διατυπώνονται στο κείμενο για την επιλογή των φίλων την περίοδο της εφηβείας; (60 έως 80 λέξεις)

ΘΕΜΑ Α₂. (μονάδες 10)

[α] Να δώσετε από έναν πλαγιότιτλο στην τέταρτη παράγραφο («Φυσικά ... μοναξιάς») και την πέμπτη παράγραφο («Το φαινόμενο ... διαφορά») του κειμένου.

[β] Ποια είναι τα δομικά στοιχεία της τρίτης παραγράφου («Ακόμη, ο έφηβος ... φύλων») του κειμένου;

[γ]* Ποια είναι τα δομικά μέρη και με ποιον τρόπο οργανώνεται η τελευταία παράγραφος του κειμένου («Το φαινόμενο ... επιζητεί τη διαφορά»); Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας με παραπομπές σε χωρία της παραγράφου.

[δ] Με ποιες διαρθρωτικές λέξεις επιτυγχάνεται η συνοχή ανάμεσα στη δεύτερη και την τρίτη παράγραφο και ανάμεσα στην τρίτη και την τέταρτη παράγραφο του κειμένου; Να αιτιολογήσετε τη χρήση τους.

ΘΕΜΑ Β₁. (μονάδες 15)

[α] «Η φιλία συχνά τον βοηθά [τον έφηβο] να αντιμετωπίσει τις σύντομες αλλά οδυνηρές κρίσεις της εφηβικής μοναξιάς»: Χρησιμοποιώντας την παραπάνω περίοδο του κειμένου, να δημιουργήσετε μία παράγραφο 50 έως 60 λέξεων.

[β] Να συντάξετε μία παράγραφο 50 έως 60 λέξεων, στην οποία να χρησιμοποιήσετε τις λέξεις και φράσεις του κειμένου με την έντονη γραφή, με βάση τη σημασία τους στο κείμενο: «έφηβοι», «ξεχωριστά χαρακτηριστικά», «σχέσεις», «αυστηρούς κανόνες», «γονείς».

[γ]* «ξεχωριστά», «προσωπικές», «ανεξάρτητος», «απρόσωπες», «αμοιβαίες»: Για καθεμία από τις υπογραμμισμένες λέξεις του κειμένου να γράψετε μία αντίθετη και με αυτή να σχηματίσετε μία πρόταση που να αναδεικνύει τη σημασία της.

ΘΕΜΑ Β₂. (μονάδες 10)

[α] Να επισημάνετε στο κείμενο δύο όρους του ειδικού λεξιλογίου και να αιτιολογήσετε τη χρήση τους.

[β] Να δώσετε στο κείμενο έναν δικό σας τίτλο κυριολεκτικό / δηλωτικό και έναν μεταφορικό / συνυποδηλωτικό.

[γ]* «Πρόκειται για έναν τελείως δικό τους “κύκλο”», «οι έφηβοι εκδηλώνουν την τάση να σχηματίζουν “κλειστές εφηβικές ομάδες”», «Γι’ αυτό και η εκπαίδευση “όπως αυτή θα έπρεπε να ήταν” είναι ένα από τα προσφιλή του θέματα»: Να δικαιολογήσεις τη χρήση των εισαγωγικών στις φράσεις αυτές.

ΘΕΜΑ Γ. (μονάδες 50)

[α]* Σε ένα κείμενο πειθούς (περίπου 450 λέξεις) να αναλύσεις τη σημασία των φιλικών δεσμών στη σύγχρονη εποχή, ειδικά για τους νέους, και να ερμηνεύσεις τους λόγους που εμποδίζουν στις μέρες μας τη δημιουργία μιας γνήσιας φιλίας.

[β]* Σε ένα κείμενο πειθούς (περίπου 450 λέξεις) να αναλύσεις τη σημασία της αγάπης σε όλες της μορφές της και να καταγράψεις τις προϋποθέσεις που απαιτούνται, ώστε το άτομο και ειδικά ο νέος να διατηρήσει ανέπαφη την προσωπικότητά του μέσα σε μία τέτοια σχέση.

Διαγώνισμα 14*

Ελεύθερος Χρόνος & Ψυχαγωγία

ΚΕΙΜΕΝΟ

[Ο ελεύθερος χρόνος στην εποχή μας]

Αν κοιτάξουμε προς το παρελθόν, δε θα βρούμε καμιά άλλη γενιά, η οποία να διέθετε τόσο πολύ χρόνο, να κατείχε τόσα υλικά μέσα και να είχε τόση μόρφωση όσο η σημερινή. Έχουμε ήδη εγκαταλείψει τη λεγόμενη κοινωνία της εργασίας, στην οποία ζούσαμε για να δουλεύουμε, και βιώνουμε μια πολυσύνθετη κοινωνική πραγματικότητα, στην οποία δουλεύουμε για να ζούμε. Ο τρόπος με τον οποίο **οργανώνουμε** και διευθετούμε τον ελεύθερο χρόνο στην εποχή μας αποκτά πρωταρχική σημασία και εμφανίζεται εξίσου σημαντικός με τον τρόπο με τον οποίο οργανώνεται και κατανέμεται ο χρόνος εργασίας στον επαγγελματικό τομέα. Η ραγδαία αύξηση του ελεύθερου χρόνου σε σχέση με το παρελθόν θέτει το πρόβλημα της κατάλληλης διαχείρισής του.

Το πρόβλημα της **διαχείρισης** του ελεύθερου χρόνου σήμερα δεν αφορά μόνο στους ενήλικους, αλλά και στους έφηβους. Η νέα γενιά, συχνά, διακατέχεται από αισθήματα απομόνωσης και ανίας και γενικότερα από αρνητικά συναισθήματα, τα οποία σε πολλές περιπτώσεις μετατρέπονται σε επιθετικότητα, χρήση βίας ή αδιαφορία. Οι μαθητές, ήδη από την παιδική ηλικία, περνούν πολλές ώρες της ημέρας μπροστά σε μια οθόνη και βιώνουν μέσω των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και κοινωνικής δικτύωσης τη ζωή από «δεύτερο χέρι», ενώ ταυτόχρονα μέσα από τον καταγισμό της διαφήμισης οδηγούνται στην εμπορευματοποίηση του ελεύθερου χρόνου και σταδιακά εθίζονται στην επιδίωξη της ευτυχίας, κυρίως μέσα από την κατανάλωση υλικών αγαθών. Οι σύγχρονες αναπτυγμένες κοινωνίες φαίνεται να οδηγούν τα παιδιά της «ευημερίας» σε ένα

* Το κείμενο και ασκήσεις (εκτός απ' όσες σημειώνονται με αστερίσκο) προέρχονται από τα διαγωνίσματα 1954, 1989 και 1991 της Τράπεζας Θεμάτων.

μέλλον με πολύ ελεύθερο χρόνο, λιγότερο χρόνο εργασίας και ακόμη λιγότερη διάθεση κοινωνικής προσφοράς και συλλογικής δράσης.

Όμως, οι στάσεις και οι συμπεριφορές που αναπτύσσονται σε σχέση με τον ελεύθερο χρόνο κατά τη διάρκεια της παιδικής και εφηβικής ηλικίας είναι καθοριστικής σημασίας, δεδομένου ότι παγιώνονται και αναπαράγονται σε όλη την υπόλοιπη ζωή του ανθρώπου. Από κοινωνιολογικές έρευνες προκύπτει ότι το 90% των **δραστηριοτήτων** του ελεύθερου χρόνου διαμορφώνεται και σταθεροποιείται μέχρι την ηλικία των 19 χρόνων.

Φυσικά, το προσωπικό **στυλ** ελεύθερου χρόνου επηρεάζεται και διαμορφώνεται από την οικογένεια, τους φίλους και τους γνωστούς, από το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον, από το ίδιο το άτομο και τις κοινωνικοοικονομικές, μορφωτικές «προδιαγραφές» του, αλλά ως έναν βαθμό και από το σχολείο, που αποτελεί έναν σημαντικό παράγοντα της δευτερογενούς κοινωνικοποίησης του παιδιού.

Ο ελεύθερος χρόνος στο σημερινό σχολείο **αντισταθμίζει** την ένταση και τα προβλήματα που προκύπτουν από τη διδασκαλία, εξισορροπεί καταπιεσμένες ανάγκες και κινητικούς περιορισμούς και ξεκουράζει τους μαθητές από τον φόρτο της διδασκαλίας. Με αυτήν την έννοια, ο ελεύθερος χρόνος στο σχολείο θεωρείται πολύτιμος και απαραίτητος για την ισόρροπη ανάπτυξη του μαθητή, αν και θεωρείται συχνά ανεπαρκής. Σε κάθε περίπτωση πάντως δε συνδέεται με τη σχολική εργασία, με αποτέλεσμα ο ελεύθερος χρόνος και η διδασκαλία να αποτελούν δύο αντίθετες περιστάσεις της σχολικής ζωής, που λειτουργούν ως ξεχωριστές νησίδες, αποκομμένες μεταξύ τους. Πολλές φορές, όμως, το σχολείο αδυνατεί να σχεδιάσει και να αξιοποιήσει επαρκώς περιστάσεις ελεύθερου χρόνου και να τις συνδέσει με τη μάθηση και την ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας του μαθητή. Επιπρόσθετα, επιβαρύνει και τον εξωσχολικό ελεύθερο χρόνο του μαθητή, αφού από το σχολείο του ανατίθενται υποχρεώσεις και σχολικές εργασίες, συχνά υπερβολικά απαιτητικές σε κόπο και χρόνο, πολλές από τις οποίες θα ήταν προτιμότερο και πιο ευχάριστο για τους μαθητές να καλύπτονται στη διάρκεια του σχολικού προγράμματος, ώστε να έχουν στη διάθεσή τους περισσότερο ελεύθερο χρόνο.

Χανιωτάκης, Θωΐδης, *Διαθεματικές δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου στο Ολοήμερο Σχολείο*, Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων, 2002, τ.6, σ.241-245 (διασκευή)

ΘΕΜΑΤΑ

(επιλέξτε μία άσκηση από κάθε θέμα)

ΘΕΜΑ Α₁. (μονάδες 15)

[α]* Ποια είναι η άποψη των συντακτών του κειμένου για τη διαχείριση του ελεύθερου χρόνου και με ποια επιχειρήματα τη στηρίζουν; (60 έως 80 λέξεις)

[β] Από ποιους παράγοντες, σύμφωνα με το κείμενο, επηρεάζεται και διαμορφώνεται ο ελεύθερος χρόνος κατά την παιδική και εφηβική ηλικία; (60 έως 80 λέξεις)

[γ] Βασιζόμενοι στο κείμενο, να χαρακτηρίσετε με Σωστό ή Λάθος τις ακόλουθες προτάσεις:

- 1) Η σημερινή γενιά δεν έχει τόσο πολύ χρόνο ούτε πολλά υλικά μέσα σε σύγκριση με τις προηγούμενες γενιές.
- 2) Οι μαθητές, από μικρά παιδιά, περνούν πολλές ώρες μπροστά σε μια οθόνη.
- 3) Το προσωπικό στυλ ελεύθερου χρόνου επηρεάζεται και διαμορφώνεται από πολλούς παράγοντες, μεταξύ των οποίων είναι και η οικογένεια.
- 4) Το 90% των δραστηριοτήτων του ελεύθερου χρόνου διαμορφώνεται και σταθεροποιείται μέχρι την ηλικία των 19 χρόνων.
- 5) Ο ελεύθερος χρόνος στο σχολείο δε θεωρείται πολύτιμος και απαραίτητος για την ισορροπημένη ανάπτυξη του μαθητή.

[δ] Ποιος είναι, σύμφωνα με το κείμενο, ο ρόλος του σχολείου όσον αφορά στον σχεδιασμό και την αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των μαθητών; (60 έως 80 λέξεις)

ΘΕΜΑ Α₂. (μονάδες 10)

[α] Να δώσετε από έναν πλαγιότιτλο σε κάθε παράγραφο του κειμένου.

[β] Ποια είναι τα δομικά στοιχεία της δεύτερης παραγράφου («Το πρόβλημα ... δράσης») του κειμένου;

[γ]* Να εντοπίσετε τον τρόπο ανάπτυξης της α' παραγράφου του κειμένου και να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

ΘΕΜΑ Β₁. (μονάδες 15)

[α]* Για καθεμία από τις λέξεις του κειμένου με έντονη γραφή να γράψετε μία

συνώνυμη με τη σημασία που έχει στο κείμενο και με αυτή να σχηματίσετε μία πρόταση που να αναδεικνύει τη σημασία της: «οργανώνουμε», «διαχείρισης», «δραστηριότητων», «στυλ», «αντισταθμίζει».

[β] «Το προσωπικό στυλ ελεύθερου χρόνου επηρεάζεται και διαμορφώνεται από την οικογένεια»: Χρησιμοποιώντας την παραπάνω πρόταση, να δημιουργήσετε μια παράγραφο 60 έως 80 λέξεων.

[γ] Να συντάξετε μία παράγραφο 60 έως 80 λέξεων για τον ελεύθερο χρόνο, στην οποία να χρησιμοποιήσετε τις παρακάτω υπογραμμισμένες λέξεις και φράσεις, με βάση τη σημασία τους στο κείμενο: «μέλλον», «διαμορφώνεται», «σημαντικό παράγοντα», «προσωπικότητας», «υποχρεώσεις».

ΘΕΜΑ Β₂. (μονάδες 10)

[α] Να δώσετε έναν δικό σας τίτλο στο κείμενο και να προσδιορίσετε αν ο τίτλος που δώσατε είναι κυριολεκτικός / δηλωτικός ή μεταφορικός / συνυποδηλωτικός.

[β] Να επισημάνετε ποιες από τις τρεις παρακάτω φράσεις / προτάσεις του κειμένου χρησιμοποιούνται με κυριολεκτική / δηλωτική και ποιες με μεταφορική / συνυποδηλωτική σημασία:

- 1) «ο ελεύθερος χρόνος και η διδασκαλία [...] λειτουργούν ως ξεχωριστές νησίδες»
- 2) «Οι μαθητές βιώνουν [...] τη ζωή από δεύτερο χέρι»
- 3) «λιγότερη διάθεση κοινωνικής προσφοράς»

[γ] «Το προσωπικό στυλ ελεύθερου χρόνου επηρεάζεται και διαμορφώνεται από την οικογένεια»: Να αιτιολογήσετε την επιλογή της παθητικής σύνταξης από τον αρθρογράφο και να τη μετατρέψετε σε ενεργητική.

[δ]* Να εντοπίσετε το τεκμήριο που χρησιμοποιείται από τους αρθρογράφους στην γ' παράγραφο του κειμένου και να αξιολογήσετε την αποτελεσματικότητά του.

ΘΕΜΑ Γ. (μονάδες 50)

[α]* Σε μία συνέντευξη της μαθητικής κοινότητας του τμήματός σας διαπιστώσατε πως ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα της σημερινής νεολαίας είναι η έλλειψη ελεύθερου χρόνου. Σας ανατίθεται λοιπόν να συντάξετε μία επιστολή (περίπου 450 λέξεις), που να απευθύνεται στον υπουργό Παιδείας, στην οποία θα εξηγείται η σημασία που έχει ο ελεύθερος χρόνος για τη βελτίωση της ποιότητας

ζωής των νέων και θα προτείνονται τρόποι με τους οποίους το σχολείο και η Πολιτεία μπορούν να συμβάλουν στη δημιουργική του αξιοποίηση.

[β]* Πολύ συχνά οι νέοι της γενιάς σας διαμαρτύρονται για έλλειψη ελεύθερου χρόνου. Από την άλλη όμως φαίνεται πως, όποιον ελεύθερο χρόνο έχουν, δεν τον αξιοποιούν δημιουργικά. Σε μία ανοιχτή επιστολή που δημοσιεύετε στη σχολική σας εφημερίδα και απευθύνεται στους συνομηλίκους σας (περίπου 450 λέξεις) ερμηνεύετε την αντίφαση αυτή.

[γ]* Διαπιστώνοντας πως οι νέοι της γενιάς σας σπαταλούν άσκοπα τον ελεύθερο χρόνο τους, αποφασίζετε να δημοσιεύσετε μία ανοιχτή επιστολή στην εφημερίδα του σχολείου σας (περίπου 450 λέξεις), που να απευθύνεται στους συνομηλίκους σας και στο οποίο παρουσιάζονται οι συνέπειες της συμπεριφοράς αυτής και διατυπώνονται προτάσεις για τη δημιουργικότερη αξιοποίησή του.

Διαγώνισμα 15*

Μόδα και ένδυση

ΚΕΙΜΕΝΟ

Η ενδυμασία και η σημασία της για τον άνθρωπο

Η ενδυμασία αποτελείται από καθετί με το οποίο ο άνθρωπος καλύπτει και στολίζει το σώμα του. Περιλαμβάνει δηλαδή τα ρούχα και τα συμπληρώματά τους (αξεσουάρ), όπως είναι τα παπούτσια, οι τσάντες, τα καπέλα, τα γάντια και άλλα. Σ' αυτήν περιλαμβάνονται επίσης τα κοσμήματα, το μακιγιάζ, ακόμα και το χτένισμα.

Η ενδυμασία έχει πολύ μεγάλη σημασία στη ζωή του ανθρώπου. **Καταρχάς**, είναι απαραίτητη για την υγεία, γιατί προστατεύει το σώμα από τις άσχημες καιρικές συνθήκες. Όμως, συνδέεται και με τον χαρακτήρα του ανθρώπου. Καθένας **διαλέγει** τον τρόπο με τον οποίο ντύνεται ανάλογα με την προσωπικότητά του. Ακόμη, υπάρχει αλληλεπίδραση μεταξύ ενδυμασίας και ανθρώπινης συμπεριφοράς. Γι' αυτό, όταν κάποιος θέλει να κάνει μια σημαντική αλλαγή στη ζωή του, φροντίζει να **αλλάξει** το ντύσιμό του προς το καλύτερο. Εκφράζει μ' αυτόν τον τρόπο τη διάθεσή του για αλλαγή και βελτίωση του εαυτού του. Εξάλλου, όταν κάποιος είναι ωραία ντυμένος, νιώθει μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση, γεγονός που αντανακλάται στη συμπεριφορά του. Τέλος, τα χρώματα που διαλέγει ο άνθρωπος για το ντύσιμό του όχι μόνο αποκαλύπτουν την προσωπικότητά του, αλλά επιδρούν και στη διάθεσή του.

Η ενδυμασία μπορεί να **δηλώνει** την κοινωνική τάξη ενός ανθρώπου και τον ρόλο του μέσα σ' αυτήν (π.χ. οι ειδικές βασιλικές ενδυμασίες), κάτι που συνέβαινε ιδιαίτερα στο παρελθόν. Επιπλέον, φανερώνει το φύλο του ανθρώπου. Για παράδειγμα, στον δυτικό πολιτισμό το φόρεμα αποτελούσε το χαρακτηριστικό γυναικείο ρούχο και τα παντελόνια το αντίστοιχο αντρικό. Η

* Το κείμενο και οι ασκήσεις (εκτός απ' όσες σημειώνονται με αστερίσκο) προέρχονται από τα διαγωνίσματα 1909, 1914 και 1915 της Τράπεζας Θεμάτων.

ενδυμασία μπορεί, επίσης, να δείχνει την ηλικία, όπως συνέβαινε με τα κοντά παντελόνια που παλαιότερα τα φορούσαν μόνο τα μικρά αγόρια. Σε ορισμένες περιπτώσεις τα ρούχα, ιδίως οι στολές, φανερώνουν το επάγγελμα ενός ατόμου. Άλλες φορές, η ενδυμασία δηλώνει την εθνικότητα (π.χ. οι χαρακτηριστικές εθνικές ενδυμασίες), τη θρησκεία (π.χ. το μαντήλι που καλύπτει συχνά το πρόσωπο των μουσουλμάνων γυναικών) ή την ιδεολογία του ανθρώπου (π.χ. το ντύσιμο των χίπις).

Ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της ενδυμασίας αποτελεί η μόδα. Μόδα είναι οι αλλαγές στον τρόπο ντυσίματος που χαρακτηρίζουν μια χρονική περίοδο. Οι αλλαγές της μόδας εξαρτώνται από τις κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες, από τις αισθητικές **αντιλήψεις** κάθε περιόδου, καθώς και από την εξέλιξη της τεχνολογίας. Σήμερα η μόδα καθορίζεται κυρίως από τις επιχειρήσεις που ασχολούνται με την ενδυμασία.

Σε γενικές γραμμές, η ενδυμασία αποτελεί ένα είδος κώδικα επικοινωνίας. Είναι μια σιωπηλή γλώσσα που φανερώνει πολλά, όχι μόνο για τα άτομα, αλλά και για το κοινωνικό σύνολο και το πολιτισμικό περιβάλλον στο οποίο αυτά ζουν.

Αμπελιώτης, Αποστολόπουλος, Γεωργιτσογιάννη κ.ά., *Οικιακή Οικονομία*, ΟΕΔΒ, 2012 (σελ. 90-91) (διασκευή).

ΘΕΜΑΤΑ

(επιλέξτε μία άσκηση από κάθε θέμα)

ΘΕΜΑ Α₁. (μονάδες 15)

[α] Για ποιους λόγους, σύμφωνα με τον συγγραφέα του κειμένου, η ενδυμασία έχει μεγάλη σημασία για τη ζωή του ανθρώπου; (60 έως 80 λέξεις)

[β] Με ποια επιχειρήματα τεκμηριώνεται στο κείμενο η άποψη πως υπάρχει αλληλεπίδραση μεταξύ της ενδυμασίας και της ανθρώπινης προσωπικότητας; (60 έως 80 λέξεις)

[γ]* Ποιοι παράγοντες, σύμφωνα με τους συντάκτες του κειμένου, διαμορφώνουν τις τάσεις τις μόδας; (60 έως 80 λέξεις)

ΘΕΜΑ Α₂. (μονάδες 10)

[α] Να δώσετε από έναν πλαγιότιτλο στην πρώτη («Η ενδυμασία ... το χτένισμα») και την τρίτη παράγραφο («Η ενδυμασία ... των χίπις») του κειμένου.

[β] Με ποιες λέξεις επιτυγχάνεται η συνοχή στο εσωτερικό της δεύτερης παραγράφου («Η ενδυμασία ... διάθεσή του») του κειμένου;

[γ]* Να εντοπίσετε το είδος της συλλογιστικής πορείας (παραγωγική – επαγωγική) του επιχειρήματος της β΄ παραγράφου του κειμένου.

ΘΕΜΑ Β₁. (μονάδες 15)

[α] Να γράψετε μία συνώνυμη λέξη για καθεμιά από τις λέξεις του κειμένου με την έντονη γραφή με βάση τη σημασία τους στο κείμενο («Καταρχάς», «διαλέγει», «αλλάξει», «δηλώνει», «αντιλήψεις») και να γράψετε από μία πρόταση χρησιμοποιώντας καθεμιά από τις συνώνυμες λέξεις.

[β] Να συντάξετε μία παράγραφο 60 έως 80 λέξεων, στην οποία να χρησιμοποιήσετε τις υπογραμμισμένες λέξεις και φράσεις του κειμένου με βάση τη σημασία τους στο κείμενο: «εκφράζει», «ωραία ντυμένος», «νιώθει αυτοπεποίθηση», «συμπεριφορά», «διάθεση».

[γ]* «Σε γενικές γραμμές, η ενδυμασία αποτελεί ένα είδος κώδικα επικοινωνίας»: Χρησιμοποιώντας τη φράση αυτή, να γράψετε μία παράγραφο 60 έως 80 λέξεων.

ΘΕΜΑ Β₂. (μονάδες 10)

[α] Να επισημάνετε ποιες λέξεις και φράσεις στις περιόδους λόγου που ακολουθούν χρησιμοποιούνται με μεταφορική / συνυποδηλωτική σημασία: «Η ενδυμασία είναι απαραίτητη για την υγεία, γιατί προστατεύει το σώμα από τις άσχημες καιρικές συνθήκες», «Η ενδυμασία μπορεί να δηλώνει την κοινωνική τάξη ενός ανθρώπου και τον ρόλο του μέσα σ' αυτήν (π.χ. οι ειδικές βασιλικές ενδυμασίες), κάτι που συνέβαινε ιδιαίτερα στο παρελθόν», «[Η μόδα] είναι μια σιωπηλή γλώσσα που φανερώνει πολλά, όχι μόνο για τα άτομα, αλλά και για το κοινωνικό σύνολο και το πολιτισμικό περιβάλλον στο οποίο αυτά ζουν».

[β] Να επισημάνετε τις λέξεις του κειμένου που είναι ξενόγλωσσες και συνδέονται με την ενδυμασία και να εξηγήσετε τον λόγο για τον οποίο ο συγγραφέας τις εντάσσει στο κείμενό του.

[γ]* Κύριο χαρακτηριστικό του ακαδημαϊκού λόγου είναι η χρήση λέξεων ή φράσεων που περιορίζουν τον απόλυτο χαρακτήρα των απόψεων του συγγραφέα.

Να τεκμηριώσετε την άποψη αυτή, αντλώντας στοιχεία από την τρίτη παράγραφο του κειμένου.

ΘΕΜΑ Γ. (μονάδες 50)

[α]* Η σχολική σας εφημερίδα διοργανώνει αφιέρωμα στη σύγχρονη νεότητα και τα προβλήματά της. Σε σας ανατίθεται η συγγραφή ενός κειμένου (περίπου 450 λέξεις), στο οποίο παρουσιάζεται η υποταγή των νέων στη μόδα ως μία από τις κύριες πηγές των προβλημάτων αυτών και προτείνονται τρόποι για την αποφυγή της.

[β]* Στο πλαίσιο αφιερώματος της σχολικής σας εφημερίδας στη σύγχρονη νεότητα και τα προβλήματά της δημοσιεύτηκε άρθρο που παρουσίαζε την υποταγή των νέων στη μόδα ως την κύρια πηγή αυτών των προβλημάτων. Αποφασίζετε, λοιπόν, να δημοσιεύσετε ένα απαντητικό κείμενο (περίπου 450 λέξεις) στο ίδιο έντυπο, στο οποίο αντικρούετε αυτή την επιχειρηματολογία αφενός ως υπερβολική και αφετέρου ως μονόπλευρη, καθώς παραβλέπει τον σημαντικότερο ρόλο που διαδραματίζει η ένδυση στη ζωή των ανθρώπων.

Διαγώνισμα 16*

Το Γέλιο

ΚΕΙΜΕΝΟ

Το κωμικό και η σημασία του γέλιου

Από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα έχουν γίνει πολλές προσπάθειες από αξιόλογους φιλόσοφους, όπως ο Νίτσε ή ο Κάντ, να οριστεί το κωμικό, η κωμωδία και η **διαφορά** της από την τραγωδία, και το γέλιο. Οι ορισμοί αυτοί, παρ' όλο που διαφέρουν μεταξύ τους, παρουσιάζουν πολλά κοινά σημεία.

Η κωμωδία είναι μία μίμηση των πιο συνηθισμένων ανθρώπων, όχι όμως σε όλα τους τα ελαττώματα, αλλά σε ένα, στο κωμικό. Το κωμικό, δηλαδή, είναι ένα λάθος και μια ασχήμια, ανώδυνη και αβλαβής. Προκαλείται όταν **διαψεύδεται** ξαφνικά μια έντονη προσδοκία μας. Η διάψευση αφορά ένα αντικείμενο που δε μας ενδιαφέρει σοβαρά, γιατί διαφορετικά προκαλείται θλίψη και όχι ευθυμία. Όμως, στοιχείο κωμικό μπορεί να αποτελέσει και κάτι μικρό και ασήμαντο, όταν του προβάλλουμε την αξίωση ότι είναι κάτι μεγάλο και **γεμάτο** σημασία. Ξαφνικά και απρόοπτα αποκαλύπτεται αυτό που πραγματικά είναι. Η διάψευση αυτή προκαλεί το γέλιο. Το κωμικό δεν έχει μόνο ως αντικείμενο τη σάτιρα και τα αστεία θέματα, αλλά και πένθιμα, ώστε να αφαιρεθεί κάπως το βάρος της θλίψης από ένα **θλιβερό** γεγονός και να δειχθεί μια καλοκάγαθη διάθεση παρήγορης συμπόνιας στους θλιμμένους και στους πονεμένους.

Για να καταλάβουμε το γέλιο, θα πρέπει να το τοποθετήσουμε στο φυσικό του περιβάλλον που είναι η κοινωνία. Πρέπει προπάντων να καθορίσουμε τη χρήσιμη λειτουργία του, που είναι μία κοινωνική λειτουργία. Σύμφωνα με τον Νίτσε, γέλιο σημαίνει να είσαι χαιρέκακος, αλλά με καλή έννοια. Το γέλιο και το κωμικό μπορεί να οριστεί και ως «γκροτέσκο», δηλαδή χονδροειδές (γελοίο). Το γέλιο που προκαλείται από το γκροτέσκο κωμικό συγγενεύει με την αθώα ζωή και

* Το κείμενο και οι ασκήσεις (εκτός απ' όσες σημειώνονται με αστερίσκο) προέρχονται από τα διαγωνίσματα 1904, 1905 και 1907 της Τράπεζας Θεμάτων.

την απόλυτη χαρά. Ο Μποντλαίρ αποκαλεί το γκροτέσκο κωμικό «απόλυτο κωμικό», ενώ το κωμικό της ηθικής έννοιας, των ηθών, της δουλεμένης τέχνης το ονομάζει «κωμικό με σημασία». Στο γκροτέσκο κωμικό η επαλήθευση είναι το αιφνίδιο γέλιο, ενώ στο κωμικό με σημασία προστίθεται και η σημαίνουσα σκέψη.

Ένας άλλος τρόπος για να προκαλέσει κανείς το γέλιο είναι η σάτιρα. Η σάτιρα από τη μια μεριά ξεσκεπάζει την ανοησία και από την άλλη καυτηριάζει το κακό. Χαρακτηριστικό είδος σάτιρας αποτελεί ο Καραγκιόζης. Ο Καραγκιόζης είναι ο πρωταγωνιστής του ελληνικού θεάτρου σκιών. Το θέαμα αυτό έχει ρίζες στην εποχή της τουρκοκρατίας. Ο Καραγκιόζης αναπαριστά τον Έλληνα εκείνης της εποχής. Αρχικά αποτέλεσε χυδαίο και ανήθικο θέαμα, στα τέλη όμως του 19^{ου} αιώνα απέκτησε νέα μορφή και περιεχόμενο. Αγαπήθηκε πολύ από τους Έλληνες γιατί μαζί με τους «συμπρωταγωνιστές» του, και κυρίως τον Χατζιαβάτη, σατίρισε έναν τρόπο ζωής με αναφορές σε όλες τις κοινωνικές τάξεις.

Δημήτρης Νικολουτσόπουλος, εφ. Το Πρώτο Βήμα του Γενναδείου Λυκείου,
2001-2002 (διασεκνή)

ΘΕΜΑΤΑ

(επιλέξτε μία άσκηση από κάθε θέμα)

ΘΕΜΑ Α₁. (μονάδες 15)

[α] Πώς προκαλείται, σύμφωνα με τον συγγραφέα, το κωμικό; (60 έως 80 λέξεις)

[β] Πώς εξηγείται, σύμφωνα με τον συγγραφέα, το γεγονός ότι το κωμικό δεν έχει μόνον ως αντικείμενο τη σάτιρα και τα αστεία θέματα, αλλά και τα πένθιμα; (60 έως 80 λέξεις)

ΘΕΜΑ Α₂. (μονάδες 10)

[α] Να δώσετε από έναν πλαγιότιτλο σε κάθε παράγραφο του κειμένου.

[β] Να χωρίσετε σε δύο παραγράφους τη δεύτερη παράγραφο του κειμένου («Η κωμωδία είναι ... πονεμένους») και να αιτιολογήσετε τη διαφορετική παραγραφοποίηση.

[γ]* Να εντοπίσετε τον τρόπο ανάπτυξης της τελευταίας παραγράφου του κειμένου και να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

ΘΕΜΑ Β₁. (μονάδες 15)

[α] «διαφορά», «διαψεύδεται», «γεμάτο», «θλιβερό», «ξεσκεπάζει»: Να γράψετε ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις λέξεις αυτές του κειμένου και να δημιουργήσετε από μία πρόταση χρησιμοποιώντας καθεμιά αντώνυμη λέξη.

[β] «συνηθισμένων», «ελαττώματα», «απρόοπτα», «τοποθετήσουμε», «ξεσκεπάζει»: Να γράψετε μία συνώνυμη λέξη ή ισοδύναμη φράση για καθεμιά από τις λέξεις του κειμένου με την έντονη γραφή, με βάση τη σημασία τους στο κείμενο και να δημιουργήσετε από μία πρόταση χρησιμοποιώντας καθεμιά συνώνυμη λέξη ή ισοδύναμη φράση.

[γ]* «ορισμοί», «διάψευση», «παρήγορης συμπόνιας», «κοινωνική λειτουργία», «σάτιρα», «καυτηριάζει»: Χρησιμοποιώντας τις λέξεις και φράσεις αυτές του κειμένου, να γράψετε μία παράγραφο (50 έως 60 λέξεις) που να αφορά το κωμικό.

ΘΕΜΑ Β₂. (μονάδες 10)

[α] Να επισημάνετε πέντε λέξεις του κειμένου που αποτελούν ειδικό λεξιλόγιο και να αιτιολογήσετε τη χρήση τους στο κείμενο.

[β] «Η σάτιρα από τη μια μεριά ξεσκεπάζει την ανοησία και από την άλλη καυτηριάζει το κακό»: Να αιτιολογήσετε την επιλογή της ενεργητικής σύνταξης από τον συγγραφέα και να τη μετατρέψετε σε παθητική.

[γ]* Να προσδιορίσετε τον τρόπο με τον οποίο ο συντάκτης του κειμένου τεκμηριώνει τις απόψεις του στην γ' παράγραφο του κειμένου («Για να καταλάβουμε το γέλιο ... και η σημαίνουσα σκέψη») και να αιτιολογήσετε τη χρήση του.

ΘΕΜΑ Γ. (μονάδες 50)

[α]* Η θεατρική ομάδα του σχολείου σας αποφάσισε να ανεβάσει μία κωμωδία του Αριστοφάνη και ο Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων εξέφρασε τις αντιρρήσεις του για την επιλογή αυτή. Αναλαμβάνετε, λοιπόν, να αποστείλετε μία επιστολή (περίπου 450 λέξεις) στον Πρόεδρό του, με την οποία, προκειμένου να τον πείσετε να ζητήσει την αναθεώρηση της απόφασης, αναλύετε τη σημασία του κωμικού και της σάτιρας στον ιδιωτικό και δημόσιο βίο και εξηγείτε τους λόγους για τους οποίους οι άνθρωποι πλέον δύσκολα γελούν.

[β]* Ο Διευθυντής του Λυκείου σας επέβαλε μία αυστηρότατη ποινή σε έναν συμμαθητή σας που αστειευόταν κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Αναλαμβάνετε, λοιπόν, να του αποστείλετε μία επιστολή (περίπου 450 λέξεις) ως εκπρόσωποι της μαθητικής κοινότητας του σχολείου σας, με την οποία, προκειμένου να αποδείξετε την αναγκαιότητα αναθεώρησης της απόφασής του, αναλύετε τη σημασία του γέλιου στη σχολική ζωή, ενώ προσδιορίζετε παράλληλα τα όρια μέσα στα οποία, κατά τη γνώμη σας, πρέπει να τοποθετείτε.

Β' Μέρος

Απαντήσεις

[] §2 (« , ... »): μ . §3 (« ... »): μ .
[] , : 1)
(« ... μ »). 2) μ
(« ... »).
[]* μ μ : 1) μ : « , ... μ ». 2)
μ : « , μ , ... μ ». 3)
: « , , μ ... μ μ ». _____
_____ : μ (μ)

[]* §1-§2: « , » . §2-§3: « » . §3-§4:
« » .

1.
[] « μ » μ μ .
, « μ » , , μ .
« » μ
μ μ μ μ μ μ
μ μ μ μ μ μ
μ μ μ μ μ μ
μ μ μ μ μ μ
μ μ μ μ μ μ

[] 1) « _____ » = μ . _____
. 2) « μ _____ »: μ .
_____ μ .

[]* μ «μ μ μ
» μ μ μ
: μ
, μ .

2•

[] μ (« μ μ (), »)

().

[] 1: . 2: μ . 3: μ .

[] μ μ μ

, μ .

.

[]*

_____ : μ ;
1 _____ ():

1) (μ μ)
).

2) μ (μ): ,
μ , μ

3) : « μ » .

4) 1 : μ μ μ

2 _____ μ (μ 1 - '): μ

1) : μ μ

2) μ : . μ . . .

3 _____ μ (μ 1 - '):

1) μ μ : μ

μ μ , μ
μ .

2) μ : μ

$\frac{4}{\mu} (\mu \mu)$:

1) $\mu \mu$: $\mu \mu$

2) 2μ :

$\frac{5}{\mu} (\mu \mu 2-)$:

1)

2) μ ($\mu \mu$,)

3) ($\mu \mu$)

$\frac{6}{\mu} (\mu \mu 2-)$:

1) $\mu \mu$ (, , μ)

2) μ .

$\frac{7}{\mu} (\mu \mu)$:

1) $\mu \mu$: $\mu \mu$

2) μ : (, μ , μ)

[]*

$\frac{1}{\mu} (\mu \mu)$: ...

1) μ - μ ($\mu \mu$, « μ »)

$\mu \mu$, μ (μ) .

2) :

3) 1 : ,

$\frac{2}{\mu} (\mu \mu 1-)$:

1)

μ ,

2)

3)

$\frac{3}{1) \mu} (\mu 1 - '):$

« » $\mu \mu$

2) μ :

$\mu \mu$

(, μ ,).

3)

μ

μ

$\frac{4}{1) \mu \mu} ():$

1)

μ .

2)

μ

μ 2

[] 1. μ μ , « μ 1» μ . « μ 2» μ μ .

[] 1 , 2 , 3 , 4 , 5 . []* μ « μ 1» μ μ . « μ 2» , μ μ .

[] §2 μ 1 (« μ ... »): μ . §3 μ 1 (« μ ... »): . [] §1 μ 2 (« ... »): μ . §2 μ 2 (« ... »): μ . [] « μ 2» μ « , « » . []* μ : 1) μ : « μ μ ... » . 2) μ : « μ ...

— («. 3) : _____ :
 μ μ).

[] 1.
 μ μ .
 μ , μ , μ , μ ,
 μ μ . μ , μ ,
 μ μ . μ , « μ μ ».

[] μ . μ (μ , μ).
 μ μ , μ μ μ μ .

[] _____ ($\neq \mu$)
 μ μ μ μ μ .
 μ _____ ($\neq \mu$) .
_____ ($\neq \mu$) μ .
_____ (\neq) μ μ .

[] 1: μ . 2: μ . 3: .
[] ()
 μ , (« [μ] μ »)
 μ ».

[]* μ 1: « » μ 2:

[]* μ μ μ μ μ μ μ μ .
.

- []*
- _____ : μ μ
- _____ : , 10 2014
- _____ : μ /-
- 1 _____ ():
- 1) _____ - (μ :
_____ μ (,
_____ , _____).
- (μ)
- 90% _____).
- 3) _____ : μ
- 4) 1 _____ : _____ ,
_____ μ .
- 2 _____ (μ 1 - '): μ μ
- 1) _____ (μ μ
- 3 _____ (μ 1 - '): μ μ
- 1) μ (μ μ μ)
- 2) _____ (μ μ
- _____).
- 4 _____ (μ):

1) $\mu \mu : \mu \mu \mu$

2) $2 \mu \mu : \mu \mu$
 $\frac{5}{1) \mu \mu} (\mu \mu 2 - \mu)$

2) $\frac{6}{1) \mu \mu} (\mu \mu 2 - \mu)$
 $\mu \mu (\mu \mu)$

2) $(\mu \mu)$

$\frac{7}{1) \mu \mu} (\mu \mu)$
 $\mu \mu : \mu \mu \mu$

2) $\mu \mu$

μ
 μ

[]*

μ
 $\mu - \mu : \mu, 10-10-2014$

$\mu : \mu / -$

$\frac{1}{1) \mu \mu} (\mu \mu)$

1) $(\mu \mu)$

2) $\mu (\mu \mu) : \mu \mu$
 $\mu \mu \mu$

3) $\frac{1}{\mu} \left(\mu - \frac{\mu}{\mu} \right)$: μ , μ , μ , μ .

4) $\frac{1}{\mu} \left(\mu - \frac{\mu}{\mu} \right)$: μ , μ , μ , μ .

3) $\frac{1}{\mu} \left(\mu - \frac{\mu}{\mu} \right)$: μ , μ , μ , μ .

4) $\frac{1}{\mu} \left(\mu - \frac{\mu}{\mu} \right)$: μ , μ , μ , μ .

2) $\frac{2}{\mu} \left(\mu - \frac{\mu}{\mu} \right)$: μ , μ , μ , μ .

5) $\frac{1}{\mu} \left(\mu - \frac{\mu}{\mu} \right)$: μ , μ , μ , μ .

2) $\frac{2}{\mu} \left(\mu - \frac{\mu}{\mu} \right)$: μ , μ , μ , μ .

6) $\frac{1}{\mu} \left(\mu - \frac{\mu}{\mu} \right)$: μ , μ , μ , μ .

2) $\frac{2}{\mu} \left(\mu - \frac{\mu}{\mu} \right)$: μ , μ , μ , μ .

7) $\frac{1}{\mu} \left(\mu - \frac{\mu}{\mu} \right)$: μ , μ , μ , μ .

2)

:

_____ : _____ μ

_____ : _____ μ

[]* §1-§2: « μ ». §2-§3: « ». §3-§4:
« μ ». §4-§5: μ « , μ ,
μ ;». §5-§6: μ « ». §6-§7:
« ».

[] « »: . « »:
[] , μ μ μ . ,
μ μ (« μ ... μ »),
μ μ μ (« μ ... computer», « ... μ », « μ ... »
« ... »).

[]* §1 (« ... »):
μ . §2 (« ... μ »):
μ μ μ . §3 (« ... »):
μ . §4 (« μ »):
... . »): μ
μ . §5 (« ... μ »):
μ . §6 (« ... »):
μ . §7 (« ... »):
μ μ .

1.
[] μ ,
μ μ . μ
μ μ μ μ μ
μ , μ μ , μ μ
μ μ μ , μ μ
μ μ

[] _____ μ μ .
_____ μ _____
μ . μ _____
_____ μ _____

[]* μ , , μ . μ μ μ , μ μ μ , « μ μ ».

[] 2• : « ... !».

[] μ , μ . : « », « », « μ ».

μ , , μ []* (« μ », « μ μ ») . (« μ μ μ μ »)

[]* _____: : μ μ ; 1 (): 1) (μ ()). 2) μ () : (= μ μ μ μ) (= μ μ μ μ) μ , . . μ , greeklish,

3) : μ

4) 1 :

$\frac{2}{1)} \mu (\mu 1 - ') :$

1) μ : . :

« μ », « » (, μ »
, μ) μ « μ »
: ()
).

2) : . :
- greeklish

μ (,) . - :

μ , μ -
μ) .

$\frac{3}{1)} \mu (\mu 1 - ') :$

1) μ : . : μ
μ - μ μ - μ
μ - μ . . : μ

μ (μ
) .

2) μ : . : ,

. . : μ μ (μ) .

$\frac{4}{1)} \mu \mu : (\mu) :$

1) μ μ : μ μ

2) μ (μ μ) :
(: μ μ μ μ
- μ) , μ μ

μ), μ (μ ()), μ (μ μ μ (μ μ μ)).

3) 2 : μ μ μ μ μ μ

$\frac{5}{1)$ _____ (μ 2- '): μ μ (μ , μ μ ,) μ μ

2) : μ μ , μ

$\frac{6}{1)$ _____ (μ 2- '): μ μ μ μ μ μ μ μ , μ , μ , μ , μ

μ
2) : μ
(μ , μ , μ , μ μ .)

$\frac{7}{1)$ μ μ : μ μ μ

2) : μ μ μ μ μ μ .

[]*
_____: , 15-01-2014
_____: μ
1 _____ ():

1)

μ μ ().

2)

): , , μ ,

3)

: μ μ .

2

(μ $1 - \mu$):

1)

μ

(μ),

· , « »

μ

2)

, (. .

3

(μ $1 - \mu$):

1)

μ

μ .

μ , , ,

2)

μ

μ

,

μ

«

».

4

():

1)

μ

μ :

μ

2)

:

μ

.

μ

μ

,

μ

_____:

μ

_____:

, μ

[]* μ: 1) μ : « μ μ ... μ ».
 2) μ : « μ ... μ ».
 3) : _____: μ (μ Labov μ .

1.
 [] μ .
 μ ,
 [] « μ .
 μ μ μ μ . ' ,
 μ ,
 μ μ , μ .
 []* _____ (≠) μ .
 _____ μ (≠)
 _____ μ _____ (≠) μ .
 _____ μ _____ (≠ μμ) μ .

2.
 [] μ : « μ , « μ , « μ » , « μ » , « μ » .
 μ » , « μ » , « μ » .
 μ

[]* : !

[]* μ μ « μ 1» μ (« μ ... μ ») μ - μ (« μ ... μ »).

.

[]*

_____ : μ . μ &

μ , μμ , .

1 _____ ():

1) μ (μ , (μ)).

2) (μ μ (μ)).

3) μ (μ):

4) :

2 _____ (μ 1 - '):

1) : μ « » μ « » μ μ (μ μ) ,

2) : μ μ μ μ .

3) : μ « » ,

.

3 _____ (μ 1 - '):

1) μ « μ » μ μ .

2) μ . μ μ

3) μ μ μ

4 _____ (): μ

1) μ μ :

μ μ μ .

2) : μ , μ

_____:

[]*

_____ : μ . μ μ &
 μ , $\mu\mu$, .

1 _____ (): μ

1) μ (μ , (μ) .

2) (μ

μ) .

3) μ (greeklish):

4) μ . : « » μ .

5) 1 : greeklish μ

2 _____ (μ 1 - '): μ

1) : . (. .)

greeklish, μ
 μ

greeklish (. . twra).

2) μ : . greeklish

μ ,) . μ (

$\frac{3}{\mu}$ (μ 1 - '): greeklish μ
 1) μ : $\mu\mu$

2) μ μ : μ μ , greeklish

$\frac{4}{\mu}$ (μ): μ ,
 1) μ μ : greeklish μ ,
 μ .
 2) 2 : μ .

$\frac{5}{\mu}$ (μ 2): μ μ μ μ
 1) μ : μ , μ (μ)
 greeklish.
 2) : $\mu\mu$ (μ μ , μ) ,
 μ μ , μ .

$\frac{6}{\mu}$ (): μ μ : greeklish μ .
 2) : μ , μ μ μ .
 _____ :

μ 5

μ

[]* ^{1.} μ μ , μ μ
μ μμ μ . μ
μ , μ μ μ , μ ,

[] μ μ μ
μ μ μ
μ μ μ μ μ
(, .)
μ μ

μ .
[] μμ μ μ μ μ
μ , μ μ μ
μ μ μ μ μ
μ μ μ μ μ μ μ
μ μ μ μ μ μ μ

[] 1 , 2 , 3 , 4 , 5

[]* ^{2.} §1 (« ... μ »): μ
μ . §2 (« ... »): μ μμ μ
. §3 (« ... μ μ »):

,

_____ (≠)

[] 1 , 2 , 3 , 4 , 5

2•

[] , μ : « μ » « » . μ μ μ

[] () μ () , μ μ (« μ μ μ »).

[] « »: μ . « μ μ »: μ μ »:

[]* μ μ μ , μ μ μ , μ .

[]* _____: μ

_____: , 10-10-2014

_____: /-

1 _____ (): μ

1) (. μ

« μ »)

2) : μ μ μ

_____ μ .

2 _____ (μ):

1) μ : . μ :

μ μ . . μ : μ

μ

2) 1

3) $\frac{1}{\mu} (\mu - 1 - \dots)$

2)

4) $\frac{1}{\mu} (\mu - 1 - \dots)$

2)

5) $\frac{1}{\mu} (\mu - \dots)$

2)

[]*

_____ : _____, 10-10-2014

1) _____ (_____):

1)

« μ »).

2)

2) _____ (μ _____):

1) $\mu : \dots \mu :$
 $\mu \dots \mu : \dots \mu$
 $\mu \dots \mu$

2) $1 : \mu \mu \dots \mu$
 $\mu \mu \dots \mu$

$\frac{3}{1) \dots} (\mu \ 1 - \dots) :$
 $\mu \mu \dots \mu$

2) $\mu \dots \mu :$
 $\mu \mu \dots \mu$
 $\mu \mu \dots \mu$

$\frac{4}{1) \dots} (\mu \ 1 - \dots) :$
 $\mu \mu \dots \mu$
 $\mu \mu \dots \mu$

2) $\mu \dots \mu :$
 $\mu \dots \mu$
 $\mu \dots \mu$

$\frac{5}{1) \mu \mu : \dots \mu \mu \dots \mu} (\mu \dots) :$
 2) $2 : \mu \mu \dots \mu \mu$

$\frac{6}{1) \dots} (\mu \ 2 - \dots) :$
 $\mu \dots \mu$

μ 6

μ

1.

[] μ , μ .
 μ , μ
 (μ , μ , μ ,).
 , (« »),
 , « μ », ,
 μ).

[]

μ μ (40 μ μ),
 (μ , , μ ,
 , μ , .)
 μ
 μ μ
 « μ », μ
 μ μ μ μ μ .

2.

[]* §1 (« ... μ μ »):
 . §2 (« ... μ »):
 μ . §3 (« ... »):
 . §4 (« ... »):
 ... »):
 [] 1 - 2 : (« » -
 « »). 2 - 3 : (« »).
 []* μ , μ μ μ

... (« μ ... μ » - « μ μ »)

« μ μ ».

1•

[] μ

μ . '50

μ μ

μ μ . μ

[]

_____ (=) μ .

μ μ , _____ (=)

_____ (=) , _____ (=

) μ

(=) μ

[]*

μ 27 . « μ , μ ».

μ « » « »

μ , ,

μ .

2•

[] « »: μ . « μ μ »: μ .

« μ »: «

»: μ . « μ »:

[]* : μ - : μ .

[]* « “ μ ”

μ »: ()

μ (« »). « »
 »: ()
 « », μ μ
 μ (,).

[]*

_____ : , 10-10-2014

_____ : μ .

1 _____ ():

1) (μμ
 « ») μ (): , μ , ,
 - ' : , μ , ,
 « » (. . , μ).

2) : μ μ ,

3) 1 : μ

μ .

2 _____ (μ 1 - '):

1) μ : μ , μ ,

2) μ : . : μ . .

3) : μ

3 _____ (μ 1 - '):

1) μ μ)

2) μ μ : μ

3) _____ (_____ μ).

4 _____ (μ _____):

1) μ _____ μ : μ _____ ,

2) 2 _____ : _____ « _____ » _____ μ _____ .

_____ μ _____ , _____ μ _____ μ _____

_____ μ _____ .

5 _____ (_____ μ 2- '): _____ μ _____

1) _____ : _____ μ _____ - μ _____

_____ μ _____ μ _____ .

2) _____ μ _____ μ _____ : _____ μ _____

μ _____ .

6 _____ (_____ μ 2- ')

1) _____ : _____ μ _____

_____ μ _____ .

2) _____ μ _____ : « _____ » _____ μ _____

μ _____ μ _____

_____ .

7 _____ (_____):

1) μ _____ μ : μ _____ μ _____

« _____ μ _____ » _____ .

2) _____ : _____

_____ .

_____ .

_____ : _____ μ _____

_____ : _____ . , _____ μ _____ .

[]*

_____ - _____ : _____ , 10-10-2014

_____ : _____ μ _____ .

1 _____ (_____):

1) _____ (_____)

_____ μ _____) .

2) _____ : _____ μ _____ .

3) 1

$$\frac{2}{1)} \quad \mu \quad (\mu \quad 1 - \mu) :$$

2)

$$\frac{3}{1)} \quad \mu \quad (\mu \quad 1 - \mu) :$$

2)

$$\frac{4}{1)} \quad \mu \quad \mu :$$

2) 2

$$\frac{5}{1)} \quad \mu \quad (\mu \quad 2 - \mu) :$$

2)

$$\frac{6}{1)} \quad \mu \quad \mu \quad (\mu \quad 2 - \mu) :$$

2)

$$\frac{7}{1)} \quad \mu \quad \mu \quad (\mu \quad \mu \quad \mu) :$$

2)

:

,

_____ : μ
_____ : μ

μ 7

1.
[]* μ μ μ
μ μ
μ μ μ

[] μ
(μ)
μ μ (μ)
μ μ «μ μ » μ μ
μ μ

[] μ
μ μ μ μ μ μ μ μ

2.
[]* §1 (« ... »): μ
μ μ ... »): μ . §2 (« μ . §3 (« μ
μ μ ... »): μ

μ §4 (« μ , $\mu\mu$...
 μ »):
 [] μ
 : « μ » () « μ » (μ).
 []* μ μ : 1) μ : « ...
 μ »). 2) μ : « μ ... μ »). 3)
 : . μ : 1) - : «
 ... μ »). 2) - μ : « ...
 ».
 1.
 [] « μ μ μ ».
 μ μ μ μ μ μ μ μ
 μ . , « μ μ » ,
 « μ » μ μ ,
 .
 []* μ μ
 μ , μ μ , μ μ
 μ , $\mu\mu$, μ , μ
 , μ , μ , μ , μ
 .
 []* μ _____ (\neq
). μ ($\neq \mu$)
 . _____ (\neq)
 . μ ($\neq \mu$) μ
 μ _____ ($\neq \mu$) μ .

2•

[] μ μ /
 : « [...] », «μ
 μ μ μ », « μ ».
 [] μ : « »,
 « ».
 μ μ

[]* «[μ]
 μ »: μ μ
 (μ), μ μ
 («[μ] μ
 μ ») μ . « μμ
 μ μ μ , »:
 μ (μμ)
 (« μμ
 μ μ , »).

.

[]*
 _____: μ
 1 _____ ():
 1) (μ) .
 2) : μ
 3) μ (μ): , μ
 4) 1 : μ μ
 2 _____ (μ 1 - '): μ
 1) : , ,
 μ .

2) μ : μ , μ ,

3) μ μ μ (= μ μ μ):

$\frac{3}{1)$ μ , μ , μ μ μ . μ μ (μ $1 -$ '): μ μ :

2) μ . μ . μ :

$\frac{4}{1)$ μ μ : μ μ μ μ (μ):

2) 2 μ : μ μ μ ,

$\frac{5}{1)$ μ μ μ (μ $2 -$ '): μ μ , μ , μ ,

2) μ μ : μ μ .

$\frac{6}{1)$ μ μ (μ $2 -$ '): μ , μ ,

2) μ μ : μ μ μ ,

3) μ μ μ .

$\frac{7}{1)$ μ μ : μ μ μ ():

2) μ : μ μ μ μ .

[]*

_____ : μ μ ...
1) _____ () :

1) ().

2) μ () : μ μ

μ .
3) - 1 : μ μ , μ .

2) _____ (μ 1 - ') : μ μ μ μ

1) μ : μ μ μ « » μ

μ « μ » μ μ , μ μ .

2) : μ (« »)

μ μ μ μ « »

3) _____ (μ 1 - ') : μ μ

1) μ :

μ μ μ μ μ μ μ

2) : . μ μ μ μ μ

μ μ . . μ . . μ μ

4) _____ (μ) : μ μ μ μ μ .

1) μ μ : μ μ μ μ μ .

2) 2 : μ μ

μ

5 _____ (μ 2- '):

1) : . . .

μ (μ , . . .)

2) μ : . . .

μ μ μ μ μ μ

« » « » « μ μ ».

6 _____ (μ 2- '):

1) μ μ : . μ μ μ μ

. . μ μμ μ

. . .

2) : .

μ . . μ . . μ

, μ , μ .

7 _____ ():

1) μ μ :

μ μ .

2) :

, μ .

. §5 (« ... »):

[] 1 - 2: (« » → « »). 2 - 3 (« »). 3 - 4 (« μ »).

[]* μ μ: 1) μ : « ... »). 2)

μ : « ... μ »). 3) : «

μ ... ». _____: (

: « ...

», « ... μ ».

[]

μ , μ μ («

... »)

μ μ (« μ »).

1.

[]*

μ μ

μ . μ

μ μ μ

μ

μ . , μ

μ

[]

μ

μ . μ

μ

.

. , «

μ

».

[]*

μ

_____ (≠)

μ . _____ (≠ μ) μ

μ

μ

_____ μ (≠) .

_____ (≠) μ μ
_____ (≠) .

[] 2• ... !
[]* « » « »:

. « »: μ .
[] μ μ /
μ : « », «
μ », « ».
μ μ , .

[]*

_____ : μ
_____ - : , 12-12-2012

_____ : μ /-

1 _____ ():

1) μ : . : μ μ
μ . . . '70 μ
μ μ

2) 1 : μ

2 _____ (μ 1- '): μ

1) - μ : .
μ μ (. . μ) .

2) : μ μ μ μ .
μ , « μ ».

3) $\frac{1}{\mu}$ (μ 1-'): μ μ

1) μ : μ , μ μ

2) μ : μ (μ

μ) μ

4) $\frac{1}{\mu}$ (μ):

1) μ μ : μ μ μ

2) 2 : μ

5) $\frac{1}{\mu}$ (μ 2-')

1) μ : μ μ μ , μ

2) μ : $\mu\mu$

6) $\frac{1}{\mu}$ (μ 2-')

1) : μ μ μ , μ μ

2) μ : μ

7) $\frac{1}{\mu}$ (μ 2-')

1) μ μ : μ μ

2) μ , μ :

8) $\frac{1}{\mu}$ ():

1) μ μ : μ .

2) _____: _____, _____, _____

_____ : _____
_____ : _____, _____

[]*

_____ : _____
_____ - _____ : _____, 12-12-2012

_____ :

1 _____ (_____):

1) _____ - _____
_____ (_____
_____) : _____ «
_____ »

_____ . _____
_____ .

2) _____ : _____, _____

_____ (_____) : _____
_____ (_____) : _____
_____ (_____) : _____

« _____ », _____
_____ « _____ »

3 _____ (_____) : _____

_____ , _____
_____ , _____

4 _____ (_____) :

2.

[] §1-§2: « ' » . §2-§3: « » . §3-§4: « » . §4-§5: « » .
§5-§6: « » .

[]* μ μ: 1) μ : « ... » . 2)
μ : « μ ... » . 3) : « μ , ...
μ μ » . _____: - μ (
μ μ

[]* §1 (« ... »): μ
. §2 (« ' ... »): μ
§3 (« ... μ μ »): . §4 (« ...
»): μ . §5 (« ...
»): μ
. §6 (« ... μ μ »):

1.

[] μ μ μ
μ ,
 ,
 , μ μ μ

[] _____ (= _____),
μ . μ (= _____) μ μ
μ _____ (= _____)
) μ μ .
μ _____ (= _____).
μ μ _____ (= μ _____).

[]* « μ μ μ μ μ , μ ,
μ μ μ μ μ , μ
μ μ μ μ μ

3 _____ (μ 1- '): μ
1) _____ (_____ , _____).

2) μ _____ (_____).

4 _____ (μ _____):

1) μ μ : _____ μ

2) 2 _____ : _____ μ _____ ,
_____ μ _____ (. . . _____ ,
_____).

5 _____ (μ 2- '):

1) _____ (_____)

« _____ ».

2) _____ (_____)

_____).

6 _____ (μ 2- '):

1) _____ (μ _____ μ μ).

2) μ _____ (_____).

7 _____ (_____):

1) μ μ : _____ μ _____ ,

2) _____ : _____ (_____) μ _____ μ
_____ μ _____ μ _____ .

_____ : _____ .

[]*

_____ : μ _____ , _____ ,

1 _____ (_____):

1) _____ (μ _____ μ μ _____)

2) μ : μ = _____ , _____ μ _____ μ
_____ μ _____ (_____ μ) μ

1) : μ μ (μ , μ , μ).

2) : μ (μ), μ (μ)

6 _____ (μ $2 - \mu$): μ

1) : μ μ μ μ

2) : (μ , μ , $\mu\mu$).

7 _____ ():

1) μ μ : μ

2) : .

μ »): . §3 (« , ...
 »): μ .
 [] μ , : 1) μ : «
 ... !». 2) μ : « ... ». 3)
 : « ... ».

[]* , μ
 « », « μ » « » μ
 μ - μ ,
 - .

1.
 [] « μ μ , μ
 ». μ μ
 , μ , μ , μ ,
 . ,
 μ μ

[] , (=) . μ
 (= μ) μ μ .
 μ (=) μ μ
 μ . (= μ) μ
 . (=) μ μ

[] _____ ()
 μ μ . _____ (μ)
 μ μ . _____ () μ
 . _____ ()
 μ
 _____ () .

2.
 [] μ μ μ : «
 μ μ » , «

μ ».
μ μ μ

[] , (. . « μ »)

μ , (. . « μ ») μ

[]* μ : « μ ... ».

μ : « μ μ ... ».
μ μ

.

[]*
_____ : μ , ,

μμ , .
1 _____ () :

1) (μ
μ μ μ « » μ
μ).

2) :
μ μ .

2 _____ (μ) :

1) μ (μ μ μ , μ , .)

2) 1 : μ

3 _____ (μ 1 - ') : μ

1) :

μ , μ .

2) : $\mu \mu$, $\mu \mu$, μ , μ , μ .

$\frac{4}{1)}$ ($\mu 1 - \mu$): μ μ μ .

2) : $\mu \mu$ μ .

$\frac{5}{1)}$ (μ) : $\mu \mu$ μ .

2) 2 : μ μ .

$\frac{6}{1)}$ ($\mu 2 - \mu$): μ μ ,

2) μ : μ .

3) $\mu\mu$ μ μ .

$\frac{7}{1)}$ ($\mu 2 - \mu$): μ μ .

2) $\mu \mu$: μ .

$\frac{8}{1)}$ () :

1) $\mu \mu$:

2) : μ μ .

1) : μ

2) : μ ,

6 (μ):

1) μ μ : μ μ μ

2) 2 : μ μ μ ,

7 (μ 2 - '):

1) μ μ μ μ , μ

2) μ μ μ μ μ ,

8 (μ 2 - '):

1) : « », « », μ

μ
2) : μ μ μ

9 ():

1) μ μ : μ μ , μ

2) : μ μ μ

μ
_____:

μ 11

1.
[] μ μ
« μ 1» , μ
μ μμ , « μ 2»
(. . .) μ μ
[]* μ μ , μ μ
μ μ μ « μ 1» μ μ
μ (μ)
μ μ μ , μ μ
μ μ μ « μ 2», μ μ
μ « μ » μ μ
.

2.
[] §1 (« 1990 ... μ »): μ μ .
§2 (« μ ... »): μ μ . §3
(« μ ... »): μ μ . §4 («
μ ... μ »): . §5 (« ' ...
»): μ .
[]* μ μ : 1) μ : « ... » . 2)
μ : « ... μ »). 3) : .

2.

[] « μ 1»:
 μ . « μ 2»: μ ...
 [] « μ 1»: « », «
 μ ».
 μ μ μ μ μ
 μ μ μ μ μ
 []* , (. . « μ
 μ μ », « μ μ ») μ
 μ .

.

[]*
 _____: μ μ (;
 1 _____ ():
 1) (μ μ μ)
 2) μ : μ (μ ,
 μ μ) μ μ
 .
 3) : μ μ , μ μ
 μ μ , μ μ .
 2 _____ (μ μ 1 - '):
 1) (-)
 (μ μ) , μ .
 μ
 2) μ « » .
 μ μ « μ » μ
 μ μ .

3 _____ (μ 1 - '):

1) _____ μ _____ μ _____ (. μ _____ μ μ
_____ μ _____ μ _____)).

2) _____ « _____ » _____ μ _____ μ μ _____ (. .
_____, μ _____, _____), μ _____

4 _____ (_____):

1) μ _____ μ : _____ « _____ » μ _____ μ
_____, _____ « _____ μ _____ »

2) _____ : _____ μ _____ μ _____ .

[]*

_____: μ μ _____ (;

1 _____ (_____):

1) _____ (μ _____ μ _____)

2) μ _____ : μ _____ (_____ μ _____, _____ μ _____)

3) _____ : μ _____ μ _____, _____ μ _____

2 _____ (μ 1 - '):

1) _____ μ _____

2) _____ μ _____ μ μ _____ μ _____

_____, _____ μ _____

3 _____ (μ 1 - '):

1) _____ (_____, _____ μ _____).

2)

$\frac{4}{\mu} (\mu - 1 - \mu')$:

1) $\mu \mu \mu \mu$

2) μ

$\frac{5}{\mu} (\mu)$:

1) $\mu \mu : \mu \mu$

$\mu \mu$

2) $:$

$\mu \mu \mu \mu$

2) 2μ :

μ , $\mu \mu$.

3) :

$\frac{3}{\mu} (\mu 1 - ')$:

1) μ (, μ , μ .)
(μ , .) : , , μ

2) : μ , μ

$\frac{4}{\mu} (\mu 1 - ')$:

1) μ : $\mu \mu$
 μ .

2) : μ , μ .

$\frac{5}{\mu} (\mu 1 - ')$:

1) μ : $\mu \mu$:
 μ , , $\mu \mu$:
(. . ,) , . .

2) : μ .

$\frac{6}{\mu} ()$:

1) $\mu \mu$: $\mu \mu$

2) : μ ,

_____ :

[]*

_____ : μ μ , ,
μμ , .

1 _____ ():

1) _____ (μ
μ μ μ « »).

2) _____ :
μ μ μ μ , , μ ,

2 _____ (μ):

1) _____ 1 μ :
 ,

2) _____ 2 μ :
μ μ μ μ

3) _____ : _____ .

3 _____ (μ 1 - '):

1) _____ : _____ , μ μ ,

2) _____ : μ _____ ,

4 _____ (μ 1 - '):

1) _____ : μ _____ , μ _____ μ _____ .

2) _____ : μ μ _____ .

5 _____ ():

1) μ μ : _____ μ μ

2) _____ : _____ μ _____ ,

_____ :

4 _____ (μ):

1) μ μ : μ

2) 2 : μ μ .

3) μ μ μ .

4) μ μ μ .

5) μ μ μ .

6) μ μ μ .

7) μ μ μ .

8) μ μ μ .

9) μ μ μ .

10) μ μ μ .

11) μ μ μ .

12) μ μ μ .

13) μ μ μ .

14) μ μ μ .

15) μ μ μ .

16) μ μ μ .

17) μ μ μ .

18) μ μ μ .

19) μ μ μ .

20) μ μ μ .

21) μ μ μ .

22) μ μ μ .

23) μ μ μ .

24) μ μ μ .

25) μ μ μ .

26) μ μ μ .

27) μ μ μ .

28) μ μ μ .

29) μ μ μ .

30) μ μ μ .

31) μ μ μ .

32) μ μ μ .

33) μ μ μ .

34) μ μ μ .

3) $\frac{1}{\mu} (\mu - 1 - \dots)$: μ : μ
 1) μ , μ μ

2) : μ ,

4) $\frac{1}{\mu} (\mu - \dots)$: μ μ : μ

2) μ : (μ) μ
 μ μ μ .

3) 2 : μ

5) $\frac{1}{\mu} (\mu - 2 - \dots)$: μ
 1) μ : μ

2) μ :

6) $\frac{1}{\mu} (\mu - 2 - \dots)$: μ

1) μ : « μ μ » μ
 μ μ .

2) : μ μ μ μ μ

7) $\frac{1}{\mu} (\dots)$: μ , μ , μ

2) : μ μ μ μ μ ,
 μ μ .

[] §1 (« μ ... »):
 μ ... §2 (« μ ... »):
 §3 (« μ , ... 19 »):
 μ §4
 (« , ... »):

μ
 §5 (« μ ... »):
 [] μ , : 1) μ : «
 μ ... ». 2) μ : «
 , , ... ». 3) : «
 μ ... ».

[]* , μ μ - .
 μ , μ
 , , μ
 μ , .

1.
 [] μ _____ μμ (= μ)
 . _____ (=)
 μ μ . _____ (=)
 μ . _____ (=)
 μ μ) μ _____ (=)

[] « μ
 ». μ
 μ (, μ , ,
 μ) μ (μ μ ,
) μ μ μ
 μ μ μ .

[] μ μ
 μ μ μ μ . , μ ,
μ μ . μ ,
μ μ μ
 , μ
 μ , μ
 μ .

2.
 [] : . :
 [] 1: μ . 2: μ . 3: μ .
 [] (μ) , μ
 (« ») .
 []* , μ μ μ μ μ
 μ
 (« ») .
 ... 19 »). μ ,
 μ μ .
 .

[]*
 _____ : , 10-10-2011
 _____ : μ .
 1 _____ () :
 1) (μ) .
 2) μ - μ : μ
 μ ,
 (. .) μ ,

μ μ

3) 1 : ,

$\frac{2}{1) \mu} (\mu 1 - '):$

μ , μ (μ , , μ ,

2) μ μ ,

3) « », μ μ ,

$\frac{3}{1) \mu} (\mu 1 - '):$

μ , μ ,

2) μ

3) μμ ,

$\frac{4}{1) \mu \mu} (\mu):$

μ :

2) 2 : μ μ

$\frac{5}{1) \mu} (\mu 2 - '):$

→ μ

μ

2) μ

$\frac{6}{1) \mu} (\mu 2 - '):$

(, μ)

μ)

2) μ μ (. .)

μ (. .)

$\frac{7}{1) \mu} (\mu):$

1) $\mu \mu : \mu \mu \mu \mu \mu \mu$

2) $\mu : \mu \mu \mu \mu \mu \mu$

[]*

_____ : , 10 2014

_____ : $\mu\mu$

1 _____ () :

1) _____ - μ :
 _____ (, ,
 μ).

2) : μ

3) 1 : μ .

2 _____ ($\mu 1 -$ ') :

1) : μ ,
 $\mu \mu \mu \mu \mu$.

2) $\mu \mu$: μ

« $\mu \mu$ » .

3 _____ ($\mu 1 -$ ') :

1) : μ , ,
 μ .

2) : $\mu \mu \mu$

4 _____ (μ) :

1) $\mu \mu$:

« » .

2) 2 : μ

μ μ .

5 _____ (μ 2- '): μ
 1) _____ (« _____ » μ μ , _____ , _____ .): _____ , μ _____ , _____ ,

2) μ _____ (μ): μ _____ , _____ .

6 _____ (μ 2- '):
 1) μ : _____ , _____ , _____ .

2) $\mu\mu$: _____ , _____ .

7 _____ (_____):
 1) μ μ : _____ , _____ μ _____ , _____ .

2) _____ : _____ .
 μ _____ .

_____ :
 _____ : . . , μ

[]*
 _____ : _____ , 10 _____ 2014

_____ : $\mu\mu$
 1) _____ (_____): _____ : μ _____ .
 2) 1 _____ : μ μ μ _____ μ _____ , _____ .

2 _____ (μ 1- '): μ _____ μ _____ : _____ , _____ , _____ .

2) : μ μ , ,
 μ μ μ
 « μ 1- ».
 3) μ (μ 1-):
 1) μ : μ μ (,
 μ) μ μ μ μ
 « » .

2) : μ μ
 (μ , μ).
 4) μ (μ):
 1) μ μ : μ μ
 μ .
 2) 2 : (, , μ
).

5) μ (μ 2-):
 1) : μ (μ μ /
) (μ).
 2) : μ μ .

6) μ (μ 2-):
 1) μ : μ μ (μ ,
 μ ,) μ μ μ
 μ .
 2) μ : μ μ (. .

7) ():
 1) μ μ : μ μ
 μ .

2)

:

μ

μ

_____:

_____:

[] μ : « », « μ », « μ », « ' » ,
 « », « ».
 []* , μ ,
 μ μ (« ... », « μ ... » , « μ ... » , « ... »)
 μ μ « μ μ μ » .

1.
 [] _____ (=) μ .
 (=) μ .
 μ _____ (=) μ .
 _____ (=) μ μ .
 [] μ _____ μ μ .
 . μ , _____ μ : μ
 _____ , _____ .
 , , _____ .

[]* « μμ , μ » .
 , , μ (. . « »)
 μ μ μ) . , μ ,
 μ , , .

[] / μ : « μ
», « », « ».

[] μ μ μ :
« », «μ ».

(. . . « » = μ
μ μ ,) .

[]* μ : «μ », « μ
», « ».

.

[]
_____ : μ ...

§1 (_____):

1) (μ
μ μ) .

2) μ : . = μ , μ μ . .

μ μ = μ μ . .

μ (μ , μ , , μ .),
(, μ , μ .), (

, mp3 player .), μ (,
) , clubbing .).
μ

3) 1 μ . : μ

μ μ

§2 (μ 1 - '): μ

1) : . μ . . μ

...

2) \Rightarrow : μ , (μ μ μ) .

§7 ():

- 1) μ μ :
- 2) :

[]

_____ : μ ...

- 1) $\frac{1}{\mu}$ (): μ - μ : μ μ μ , (μ μ μ) .

2) : μ . $\frac{2}{\mu}$ (μ $1 - \mu$): μ . μ μ . μ μ μ (μ μ) . μ μ μ .

3) $\frac{3}{\mu}$ (μ $1 - \mu$): μ μ ,

- 1) μ :

2) μ : μ μ μ

$\frac{4}{\mu} \frac{\mu}{(\mu)} :$

1) μ μ :

μ μ :

2) μ :

$\frac{5}{\mu} (\mu - 2) :$

1) μ μ :

2) μ μ :

$\frac{6}{\mu} (\mu - 2) :$

1) μ μ (, , ,).

2) μ :

$\frac{7}{\mu} (\mu) :$

1) μ μ : μ μ μ μ

μ μ :

2) μ :

μ « ... »)

1.

[] μ _____ () μ

μ μ _____ ().

_____ (μ) μ . _____ ()

μ μμ , μ

[] _____ () μ μ .

_____ (= μ)

_____ (= μ). _____ (=

)

μ . μ μ _____ (= μ)

. μ _____ (=

) μ μ μ .

[]* _____ μ , μ

_____ μ

μ , μ

_____ μ _____, _____ «

μ », μ .

2.

[] : « μ », « μ », « μ », « μ ».

μ μ μ μ .

[] μ , μ μ

(« μ μ »)

() .

[]* μ μ μ

μ μ μ

· μ ,
 ·
 ·

[]*

_____ - _____ : _____ , 10-10-2014

_____ : μ . μ

1 _____ (_____):

1) _____ (μ μ μ

μ , μ , μ μ

2) _____ - 1 : μ

μ

2 _____ (μ 1 - '):

1) μ : . μ

μ . . . μ μ , μ

2) : .

, , . . .

3 _____ (μ 1 - '):

μ μ μ μ μ (. . μ ,
 , ,) .

1) : . μ μ . .

μ . . , ,

2) $\mu \quad \mu :$

4 (μ):

1) $\mu \quad \mu : \quad \mu \quad \mu \quad \mu$
 $\mu \quad \mu$

$\mu \quad \mu$, μ ,

2) 2 : $\mu \quad \mu$

5 ($\mu \quad 2 -$):

1) : . μ

μ

2) : .

μ

(

6 ($\mu \quad 2 -$):

μ

: . μ

μ

(. . .) .

$\mu \quad \mu$

μ

μ ,

μ

7 ():

1) $\mu \quad \mu :$

μ

2) : .

μ

μ

, μ ,

_____ : μ

_____ : , μ

[]*

_____ : , 10-10-2014

_____ : μ .

1) _____ (_____):

1) _____ (_____).
μ μ μ

2) 1 _____ : _____
μ μ

2) _____ (_____ μ 1 - '):

1) _____ : _____ μ
μ μ μ μ μ

2) _____ : _____ μ μ μ μ μ

3) _____ (_____ μ 1 - '):

1) _____ - μ : _____ μ μ μ μ μ

2) _____ : _____ μ μ μ μ μ

4) _____ (μ _____):

1) μ μ : _____ μ μ μ μ μ

2) 2 _____ : _____ μ μ μ μ μ

5) _____ (_____ μ 2 - '):

1) μ _____ , μ μ μ μ μ

2) _____ : _____ μ μ μ μ μ

6) _____ (_____ μ 2 - '):

1) _____ , μ μ μ μ μ

2) _____ μ _____

7) _____ (_____):

1) μ μ : _____ μ μ μ μ μ

2) _____ : _____ μ μ μ μ μ

_____ : μ
_____ : μ

μ

